

The Project Gutenberg eBook of Dante en Beatrice, en andere verzen, by Frederik van Eeden

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Dante en Beatrice, en andere verzen

Author: Frederik van Eeden

Release Date: June 8, 2009 [EBook #29075]

Language: Dutch

Credits: Produced by Anna Tuinman, Branko Collin and the Online Distributed Proofreading Team at <https://www.pgdp.net>

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK DANTE EN BEATRICE, EN ANDERE VERZEN ***

Inhoudsopgave

[\(Sla inhoudsopgave over\)](#)

- [Dante en Beatrice.](#)
 - [Inleiding.](#)
 - [Eerste Deel.](#)
 - [I.](#)
 - [II.](#)
 - [III.](#)
 - [IV.](#)
 - [V.](#)
 - [VI.](#)
 - [VII.](#)
 - [VIII.](#)
 - [IX.](#)
 - [X.](#)
 - [XI.](#)
 - [XII.](#)
 - [XIII.](#)
 - [XIV.](#)
 - [Tweede Deel.](#)

- [XV.](#)
- [XVI.](#)
- [XVII.](#)
- [XVIII.](#)
- [XIX.](#)
- [XX.](#)
- [XXI.](#)
- [XXII.](#)
- [XXIII.](#)
- [XXIV.](#)
- [XXV.](#)
- [Des Leevens Kern \(andere verzen\).](#)
 - [Des Leevens Kern.](#)
 - [Koele Mei-dag.](#)
 - [De schat mijns harten.](#)
 - [Het looverlied.](#)
 - [Alles voor U.](#)
 - [De Staf.](#)
 - [Aan de Groote Dichters.](#)
 - [Shelley's Epipsychidion.](#)
 - [Stem van Génerzijds.](#)
 - [Een Minnezang.](#)
 - [In Memoriam.](#)
 - [Zelf-Schouw.](#)
 - [Julius Oldach.](#)
 - [De Klok.](#)
 - [Vrees niet.](#)
 - [Op de heuvelen.](#)
 - [Het Gebergte.](#)
 - [Goede Werking.](#)
 - [Mijn Vrienden.](#)
 - [Dichter en Geleerde.](#)
 - [Besluit.](#)
- [INHOUD.](#)
- *Naamloos hoofdstuk*
 - [De Rivier.](#)
 - [De Planeet.](#)
 - [Mijn Bloemenpleegster.](#)
 - [Van de Passie-looze Leelie.](#)
 - [De Aanroep.](#)
 - [Het Antwoord.](#)
 - [INHOUD.](#)
- [Transcriber's notes.](#)

DANTE EN BEATRICE

EN ANDERE VERZEN

DOOR FREDERIK VAN EEDEN.

AMSTERDAM

W. VERSLUYS

MCMXVII

TWEEDE DRUK.

p 2

p 3

DANTE EN BEATRICE.

p 4

INLEIDING.

p 5

De volgende verzen ontstonden na 't herleezzen van Dante's eerste ontmoeting met Beatrice, toen hij bijna neegen en zij acht jaren oud was, zooals beschreeven wordt in "Vita Nuova". Of Beatrice die Bice Portinari geweest is, waarvan Boccaccio in zijn Leeven van Dante spreekt is niet zeker. Dat zij nooit in werkelijkheid zou bestaan hebben—zooals G. Rosetti, La Farina e.a. beweerden—is niet te gelooven. Zij mooge een anderen naam gedragen hebben, het meisje in 't roode kleedje heeft bestaan, en is door Dante gezien en bemind. Potgieter vraagt of wij het hem ten goede houden, dat hij, in zijn Florence, Beatrice's kleed in plaats van rood, wit maakte, "voor de onschuld", zooals hij zegt. Het in deezen den Florentijn te willen verbeeteren is echter den Amsterdammer moeyelijk ten goede te houden. Het achtjarige meisje ging in 't rood, "zooals het haren leeftijd paste" zegt Dante. Tien jaren later, als volwassen maagd, werd zij door hem in wit gewaad gezien. Na deze tweede ontmoeting zag hij Beatrice in een vizioen, naakt, in een bloedig laken gewikkeld in de armen van Amor, die haar Dante's hart te eeten gaf, en daarna opvoerde ter zaligheid. Beatrice's dood in de "Vita Nuova" valt volgens d'Ancona, in 1290 ongeveer. Vóór 1298 trad Dante in 't huwelijk met Gemma Donati. Vier jaren later ging hij alleen in ballingschap en schreef Hel, Vagevuur en Paradijs.

p 6

p 7

EERSTE DEEL.

p 8

I.

p 9

Een vizioen van wonderhoog genucht
heeft mij, toen 'k in de poort mijns najaars staarde
en langs reeds winterige velden waarde,
den dag, den nacht en weer den dag verlucht.

Het was zoo fijn en lieflijk als 't gerucht
der voogels, die in herfstnacht naar hun gaarde
in 't zuiden trekken, hoog, hoog oover d'aarde,
zacht snaterend in ongeziene vlucht.

Het was zoo scherp en kleurig als van vlinders
de vleugel-cier—als zij zich rustend zonnen
op gloedbescheenen muur,—en zoo vol diep

geheimenis, alsof er uit de bronnen
van alle licht en vreugde een lokstem riep:

Ik zag een stoet van bloembekranste kinders.

II.

Een meisje in kleedje, heerlijk getint
 van zacht en zeedig rood, met wat sieraden
 als 't kind die draagt, naar 't haar heur ouders raden,
 het ranke lijfje omstrikt met blinkend lint,

zag 'k in gewoel van bloemen en gewaden
 als heldre ster die vóór alle andren blindt,
 en 'k zag hoe haar genootjes vroolijk traden
 om haar, als eene die elk 't minnigst vindt

en als de schoonste zonder spijt wil roemen,
 daar zij, hoe mooi en goed zij is, niet speurt.

Ik hoor haar kindernaam vertrouwlijk noemen,
 de knapen roepen "Bice!" en werpen bloemen

naar 't blonde haar. Verleegen lachend beurt
 zij de oogen naar haar ouders op, en kleurt.

III.

Toen zag 'k twee felle donker-vuurige oogen,
 in streng en ernstig knapen-aangezicht,
 onafgewend naar 't lieflijk wicht gericht
 door óóvermacht'ge tooverkracht getoogen.

De kind'ren eeten. Hij zit aan, doch zwicht
 voor lust naar 't lekkers niet, maar onverwoogen
 drinken zijn blikken 't jonge, lieve licht,
 't éénige wat zij nog te zien vermoogen.

't Feestvolk stroomt uit, hij volgt, als weezenloos,
 't lieftallig weezen dat haar macht niet weet
 en niet vermoedt wat gloed zij deed ontbranden.

Hij treedt haar toe, heft stamelend de handen,
 beroert de bloemen die zij draagt, haar kleed...
 en zwijmt doodsbleek,—geslaag'ne voor altoos.

IV.

O meester, zag ik met mijn geest de bron
 des ongelijkbren liefdestrooms, wiens vlooden
 na eeuwen nog een dorre waereld voeden,
 die zulke weelde zelf niet baren kon?

Als Nijl het Nijldal, blaakrend in de zon,
 drenkt hij het rotsig land van droeve' en moeden,
 nog voelt een dichterhart of 't moest verbloeden
 zoo 't zijner heerlijkheid zich niet bezon.

Bekoorlijke oorsprong van zoo grootsche macht!
 Het kinderfeest, de blanke bloemenstad,
 de schoone maatschappij, nog jong en blijde—

Zóó sluipt het eerste glinster-sprankje nat
 uit woudenrijk gebergt, en babbelt zacht
 waar kreekels sjirpe' op stilbezonde weide.

V.

Heeft dan ook uw geweld'ge ziel geleeden
 dat allerteerste, allerzoetste leed?—

Door dagen vuurig en door nachten heet
zaagt gij die onbeschrijf're lieflijkheeden:

dat roode klee'dje, 't lint, die ranke leeden,
die ooge-starren.... O ik weet!.... ik weet!....
en naar de zoete folter dieper beet
hebt gij om uitkomst of begrip gebeden.

Doch toen het ruuwe lee'ven, koel en straf,
den wonder-broozen kinder'droom wou breeken,
dreef 't u van haar op verre weegen af,
maar kon den innerlijken glans niet bleeken.

Dood mocht haar lijf en aardsche vreugd u rooven,
dien eersten luister liet gij u niet dooven.

p 14

VI.

Wie ben ik, als ik denk aan u, mijn held!
ik kleine, in 't klein-gevoelend volk begraven—
maar toch!—wat zoeten drank van min zij gaven,
mijns harten hart bleef zoeken, onverzeld,

naar minder niet, dan wat uw mond mocht laven,
kristallen dronk, uit eeuw'ge rots geweld.
Datzelfde, waar uw Godlijk lied van meldt,
heb ik voor alle tijden willen staven.

Uw stroom is majestatisch neergedonderd
met wentelsprongen tot den blanken plas,
maar als een zwoel, vermaledijd moeras
houdt U van mij mijn tijd en volk gezonderd.

En daar was géén, ik zeg u, die verstond
de taal der stroeve plooyen om mijn mond.

p 15

VII.

Gij die uw ooverwonnen smart deed schijnen
als fakkel-licht, de duistere eeuwen dóór,
en liet in vuur uw zondaars-hart verreinen
en hield het brandende aan de waereld vóór,

hebt Gij dan ook die zwartste mijner pijnen
gekend, verwonnen en als metoor
doen schrijven aan den nachtwand vuur'ge lijnen,
den menschen-volken tot belichtend spoor?

Ik weet een donker wee, dat klacht niet kent,
tè eenzaam en tè innig voor gedichten,
hebt gij dat óók aan uw zielsfirmament
genageld en als richt-gesternt doen lichten?

Hiér antwoordt géén, maar Gij woont hoog, ai wend
tot onzen God u, die weet, en zal richten.

p 16

VIII.

De voogel Waarheid mijmert bij mijn hand
en peilt met ingetrokken kop de gronden
des heemels,—als verlangend naar zijn land
terug, van waar hem d'Almacht heeft gezonden.

Ik wacht in ootmoed, heilige gezant!
Nooit werd gij zoo vertrouwelijk bevonden.
Vertoef! en doe mij weeten en verkonden,
eer gij ter opvaart weer de wieken spant.

Ook hij, de zanger, hield u niet gevangen
in zijner lied'ren goudenkoordig want
en kon ter uwer woonsteê niet gelangen
eer zij, die hij beminde, uit Liefde's hand
zijn hart met al zijn bitterheid verteerde
en zóó tot 's Heemels Lichthof weederkeerde.

p 17

IX.

Het was dezelfde wonderbare vonk
die oover mijnen opgang heeft geglommen,
waaruit de groote gloeden zijn geklommen,
die hij, de meester, onzer waereld schonk—

en die hem veilig voerde door de drommen
van spooken in hun gruuwlijken spelonk,
tot waar de starrenkrans der zaal'gen blonk
in 't Licht, waarvoor zijn liederen verstommen.

Zoozeer verscheiden zijn twee menschen niet
door ééne Hand uit eender stof geweeven,
of 'k weet, wat al die wond'ren groeyen liet
is 't zelfde, wat mijn kinderziel deed beeven...

O àl te machtig, àl te teer ontroeren!
mijn hand ligt stil—kan 't schrijftuig niet meer voeren.

p 18

X.

Mijn hart heeft bitterheeden als de Dood
en diepten waar geen woorden van gewagen,
is daar wel Liefde sterk genoeg en groot,
die 't kan verzwelgen en ten Heemel dragen?

Ik blader vluchtig thans in 't boek der dagen
en leg het duisterst zonder deernis bloot,
tot schuuwe schimmen angstig rond mij klagen:
"Gedenk! Gedenk! Gedenk!—éér gij verstoot!"

Hebt Gij, mijn zanger, ongeschokt vernoomen
den doodssnik van uw allerschoonste waan?
en zijt gij vast de treden opgegaan
bestroomd van 't bloed der teerste, liefste droomen?

Welk Licht-verschiet was 't dat u schrijden deed
zoozeer als God, zóó liefdriek en zóó wreed?

p 19

XI.

Er drijft een zeldsaam gisten, zeldsaam dringen
de jonge ziel in haren opgang uit.
Zij breekt den schors van waan die haar omsluit
en neigt tot nadering aan vreemde dingen.

Door 't naaste, wat niet-eigen is, gestuit
baart zij dan teedre ranken, die 't omringen
en gansch tot eigen-woorden willen dwingen—
en geeft zich vangeling aan de eigen buit.

't Gaat dan om eeuwig heil! want ach! wie beurt
wat aan een schaduw zich heeft willen hechten?
En vast kan zich geen tweedemaal vervlechten
de rank, na d'eersten opgroeï afgescheurd.

Dan worden alle klanken, alle kleuren
van 't Leeven weer een vreemd, vèr-af gebeuren.

p 20

XII.

De schakel brak,—de Dood hield u gescheiden,
het Leeven sleepte u op zijn deining voort,
en, onder nieuwen liefde-groei vermoord,
ging schuil het glanzend schoon der eerste tijden.

Nochthans, nochthans voltrok zich ongestoord
het heilig Wonder, dat Gelieven beiden
door de eigen liefde elkaar tot God geleiden,—
en werd geboekstaafd in ontzach'lijk Woord.

Ik zie het aan en huiv'ring grijpt mijn ziel,
wij hadden van die Liefde een zwak vermoeden,
verrukt alree door 't ongeveer bevroeden—
Gedoog, dat ik voor haar gewisheid kniel.

Mijn hoofd buigt neer, omgolfd door staat'ge klanken,
laat de arme vreemd'ling in úw Tempel danken.

p 21

XIII.

Wat zegt het najaar dat de blaren strooit,
het rul-geworden zomerloof doet zwijgen
van voogellied,—en leevens-weeke twijgen
met harde doodspracht van kristallen tooit?

Wat zal het leeven van zijn schoon herkrijgen,
door Tijd en Dood van zijnen bloei berooid?
Wat houdt er stand en ziet zijn groei voltooid
terwijl de welkende geslachten zijgen?

Er staat een boom, in lichten Hof geplant,
zijn takken reiken buiten 't ruim der heem'len,
zijn wortel voedt zich in der eeuwen zand,
zijn bloesem geurt, zijn looverdiepten weem'len
van voogelzang. Elk looverken een ziel
versterkt zijn machtig Leeven, éér het viel.

p 22

XIV.

Ze noemen Liefde wat de ziel doet zieden
in helle vreugde van een oogwenk duur,
in lijden leevenslang,—met ieder uur
zien ze haar vluchtige bekooring vlieden,—

een sidd'rend glimpjen onstandvastig vuur
in woestenij van donkre doods-gebieden,
waar alle dingen zonder zin geschieden
naar starre wet van ijzige natuur.

Maar Hij, die op vervaarlijken en verren
boet-vaart door kringen, waar geen stervling kwam,
kondschap van 't onnaspeur'lijke vernam,

Hij gaf éézelfden naam aan d'ééne Macht,
die 't kinds-hart wekt met stralen luuw en zacht,
en die de Zon beweegt en d'andre sterren.

p 23

TWEDE DEEL.

p 24

XV.

't Zij dan door zesmaal honderd jaar gescheiden,
 't zij dan zóó ongelijk van maat en macht,
 zijn telgen wij nochthans van één geslacht
 en draagt één liefde-tronk ons, bloesems, beiden.

Als klank van verre kerk-klok in den nacht
 d'eenzamen dwaler oover duistre heiden
 vertroostend meldt waar zijn verwanten beiden,
 waar hem de lang gederfde hardstee wacht,

zoo heeft van ver 't plechtstatige geluid,
 bij d'eersten flaauwen aangalm uwer woorden,
 mij 't trouwlijk thuis der eigen ziel geduid,

en d'ooren van 't verlaten kindje hoorden
 met grooter vreugd de moeder niet, die 't riep,
 dan ik die roepstem uit der eeuwen diep.

XVI.

Mijn Land, mijn Land, hoe blinken spiegelklaar
 uw vlieten in de riet-bewassen zoomen,
 stil glijdt het bruine scheepszeil langs de boomen,
 kalm ligt het vreedige gehuchtje daar

met toorensptsje en moolentje, te droomen,
 breed ooverwelfd door blanke wolken-schaar,
 die statig aandrijft uit de kimmen, waar
 het zee-ruim wacht op d'altijd gaande stroomen.

Mijn Land van weide en rustloos winde-lied,
 gij hebt de pracht van Arno's bloemen niet
 en niet de grootschheid van Ravenna's wouden,

mijn Land, toch deed gij mij, als Hem, verstaan
 wat in 't verganklijke niet kan vergaan,
 wat ons van 't aardsche leeven voegt te onthouden.

XVII.

Gij werdt gebannen uit uw vaderstad,
 gij moest het bittre brood der deernis eeten
 en kondt Firenze's heuvlen niet vergeeten,
 wat hulde en glans de vreemde voor u had,

en nimmer heeft één, zooals gij, geweeten
 hoe scherpe weemoed geeft, op 't lijdenspad,
 herdenken van verlooren vreugde-schat,
 van vroegre banden ééns voor àl gereeten.

Maar wee mij! wat is mij? ik ga in 't land
 mij booven allen dierbaar en gemeenzaam,
 waar 'k jong was, ga ik aan der liefste hand,

en voel mij toch gebannen, arm en eenzaam!

Wie dreef mij uit? mijn held, wat was mijn schuld?
 Wanneer is 't tij der ballingschap vervuld?

XVIII.

Mijn hart smacht naar dat verre vaderland,
 waarvan wij beide op aard een vóórglans zagen,
 toen nauw-ontwaakt, in blijde kinderdagen,
 zich ziel aan ziele spon met teedren band.

Toen, door dat bliksemfelle licht geslagen,
 verhief zich ons verwonderde verstand,

en bleef om 't kernvuur van zoo schoonen brand
en om terugkeer naar dat licht-heil vragen.

Dit is mijn smart, dat raakt het diepste weezen
van al mijn vreugde en leed, dat geeft de klank
van innigheid aan deeze zwakke zangen—

Gij steegt omhoog, op wieken, sterk en blank,
van een grootmachtig, triomfant verlangen—

mijn wonde brandt nog altijd ongeneezen.

p 29

XIX.

"*De Zeegenbrengster*" luidde uw naam, o milde,
aan wie de waereld zooveel zeegen dankt,
wier brooze leeven, marmervast verklant,
den dorst zooveeler schoonheids-dorst'gen stilde.

Ach, blanke liefde-zuil, bloedrood omrankt
door vuurig lied,—één vriendlijk groeten tilde
den Held in 't licht,—dat uw zacht aanschijn wilde
nogmaals verlichten wie er doolt en wankt!

Het menschdom stroomt, langs onheilvolle weegen,
de stralende uitkomst angstig tegemoet.
Wee, den in duistren dwarrelstroom geboornen!
Wee, den voor reiner schoonheidslicht verloornen!
Hoe reiken zij de handen, om den zeegen
van Liefde's minnelijken, zachten groet.

p 30

XX.

Men noemde u Beatrice, maar gij draagt
heil'ger benaming, onbekend den veelen.
Hij heet u "*Liefde*", wien de glans-tafreelen
van uw verheerlijkt weezen zijn gedaagd,

die kroonde uw zeedig hoofd met de juweelen
van zijn kleurfonklend woord. Naar Liefde vraagt
nog immer wat op aarde duldt en klaagt.—
Zal ooit haar adem 't waereld-aanzicht streelen?

Kom, Zeegenrijke! jammerlijk in nood
om uwen bijstand moet nog 't menschdom strijden.
Vermag nooit in terugkomst te ooverschrijden
uw blijde voet den drempel van den Dood?

Des Vreedes Ster! der onrust vijandinne!
Verhelder d'aard met uwen lach van minne!

p 31

XXI.

Gij, Alighieri, "*Glans der Eeuw*" geheeten,
Ook U noem ik met wijdingsvoller Naam,
want *Liefde* zaligt slechts met *Wijsheid* saam
en alle Smart vergaat voor 't zoete Weeten.

Kom, Wijsheid! dat uw zeegnend licht beschaam
wie vreezen van de vrucht der kennis te eeten,
en breng' te schand wie lichtschoon zich vermeeten
de kracht te keeren van uw vrijen Aâm.

Vaar als een frissche wind de velden oover,
de vuuren aller Liefde wakker aan!
doe aller Harten Vlammen samenslaan!
en vaag den Heemel schoon met ééne toover!

XXII.

De Stem des Lichts, die dóórbreekt ooveral,
doet dreunend óp de gouden heemeldeuren,
en de verborgen duisternissen scheuren
door 't verre daveren van haar geschal,

dan baart de troosteloze nachtgrond kleuren,
dan bloeit de leelie in het diepste dal,
dan stort zich, als een gouden waterval,
vreugde in het hart van allen die daar treuren.

Voor Wijsheid's aanblik houdt geen jammer stand,
voor haar handheffing zwicht de vale ellende,
waar zij haar wèl-betoomde rossen mende
gloeit al het leevende in haar stralenbrand.

En als de bloem naar d'ongenaakbre Zon
wendt zich de ziel naar haar onkenbre Bron.

XXIII.

Thans weet ge, als ik, dat d'Almacht hooger troont
dan uw goud-vleugelige zangen steegen,
en dat de ziel langs nog benarder weegen
't hart des Heelal's moet vinden, waar Zij woont,

en dat alom daarbuiten is geleegen
de macht-kreits des Verdoemden, dien gij hoont,
en dat Gehenna geen verschrikking toont
zóóals die Nacht, waar alle Konden zweegen.

Wat is er Hel, 't en zij de Hel van Waan
waar, door een schijn verblijd, wij armen allen
verspeelen ons kortstondige bestaan,
om lachend in den muil des Doods te vallen?

En God ziet toe, hoe ons wuft leeven vlucht,
maar van zijn strengen mond valt geen gerucht.

XXIV.

Wie eens uw watervelden heeft aanschouwd
o zee! waarover zilvren glanzes glijen
en zag uw eindeloze golvenrijen
aanstrijken van de kimme, grijs en goud,

wie ééns met uwer blauwe woestenijen
schriklijk bestaan verzoend werd en vertrouwd,
en voelde aan uwe rotsen, grauw en oud,
d'ontroerde ziel tot ruimer bloei gedijen,

hoe kan die anders dan in smachtend dulden
de droefheid ondergaan van enger sfeer?
Hij kent geen vrede in 't veilig landschap meer
schoon aarde en zon hem elke wensch vervulden.
Hij wil de wijdheid der verlaten kusten
als kon hij nader dáár aan Gods hart rusten.

XXV.

't Is niet om mij, 't is om ons droef geslacht
dat nog die wonde branden blijft hierbinnen,
want ik moet haten teevens en beminnen
en liefde blijven geeven waar 'k veracht.

Zoo was Hij niet, die met gelijke kracht
geliefd heeft, en gehaat met ziel en zinnen,
en zich van 's Waerelds einddoel en beginnen
en d'eigen Waarheid zeeker heeft geacht.

Maar in mij gloort een vonk van nieuwen dag,
wèl ongewis nog en in hachlijk beeven,
maar voorboô van een ruimer, schooner leeven
dan 't allerschoonste wat mijn held ooit zag.

p 36 Zoo zal ik dan, welwetend, zonder klagen,
dit heilig lijdensmerk geduldig dragen.

p 37

p 38

DES LEEVENS KERN.

p 39

Des Leevens Kern.

Zooals de kleuren nu mijn hart opbeuren
dedden ze 't nooit, ook niet in versche jeugd,
en aller waer'ld zoet-zorgelijk gebeuren
heeft nooit zoo rechtstreeks mijn verstand verheugd.

Het Leeven spreekt nu met een klare stem.
Als 't carrillon des morgens van een tooren,
dreunt mij, die opziet, wislijk en met klem
de blijde noodzaak van elk ding in d'ooren.

Elk lijden waan, zonder bestand noch duur,
elk pijntje een wenk en richtvonk onzer weegen,
de waan een toornwolk rond Gods liefdevuur
hoe kloeker dóórgeboord, te eer ontsteegen.

En God geen ding, geen kracht, maar vriend en vader
digt bij mij, digt, den dag, den nacht—den nacht,
liever dan 't liefst en dan het naaste nader,
de vreugd van 't blijdst en van het schoonst de pracht.

Nu zie ik weer geranium en linde
met 't oog eens kinds, als waar ik pas ontwaakt
en zee en duin, die ik als kind zóó minde
mijn manlijk hart met voller vreugde raakt.

p 40

Ai, laat mijn blik verzwakken, 't lijf verouden!
wanneer herinnren faalt en denkkraft dooft
heb ik bereikt wat 'k eeuwig zal behouden,
dat vrij de ladder breek', ik borg het ooft.

Wie zou 'k nog haten, schoonheid is in allen,
'k zie gansch den nacht niet om één vonkske licht
en waar een hart zich ópdoet, moet ook vallen
mijn liefdevloed, door eigen wigt gericht.

Het lust mij wat ik heb aan glans te spreiden,
niemand moog danken, nochthans blijft de lust,
om wisse vreugd trots ik 't onwisse lijden,
ik ken het zoete werk om zoeter rust.

Dat komt dewijl ik in een blind vertrouwen
d'onzichtbre kern van 't zichtbre Leeven zocht,
geduldig zooals dorst'ge bloemen schouwen
die zich ontvouwen voor het reegenvocht.

Dit's ál, onrust'ge, die mij mocht benijden,
geen meerder weetenschap en doet u nood:

blijf 's Leevens kern betrouwen—en de Dood
met àl zijn schrik moet eeuwig van u scheiden.

p 41

Koele Mei-dag.

De blindend-blanke hagelwolken drijven
trotsch en geducht aan 't hardblaauw firmament
en dreigen met hun schaduw te verstijven
de schuchtre kindren van de jonge lent.

Van 't koele Noord varen ze stom en prachtig,
gekuifde sneeuwkop booven grauwen buik,
door den van toorn gebolden stoet onmachtig
groet lieve zon de beidende aard tersluik.

Toch drijft, niet-kleumsch, de beuk haar bleeke loover
ten twijgen uit, de tulpbloem flonkert koen,
de berk in 't sparbosch sprinkelt zich àl oover
met tintellooverkes van teeder groen.

De koekoek roept getrouw het voorjaar uit,
de mei houdt vol, bestendig langs de dreeven
schalt nachtegalenslag en lijsterfluit,
en alom zeegeviert het lichte leeven.

p 42

De schat mijns harten.

Aldoor maar moet ik bedenken de schoone gedachte,
Telkens weer moet ik beschouwen den schat in mijn boezem,
Nimmer verzaadt zij mijn oog, als eens rijken juweelsteens
Wisslend geflonker.

Is het dan, is het dan waarlijk mijn eigenst, mijn innigst?
Heb ik het kostbaarst der waereld, wat bloed niet kan werven?
Hoe heeft vóór allen aan mij dan, aan mij zich voltrokken
't Nameloos wonder?!

.....
.....

Het is mijn ster, het is de sterke liefde,
die niemand kan verstaan en niemand ziet,
die alom heerscht, die al vertroost wat griede,
die stralend schoon uit alle dingen schiet.

Nu ken ik haar die heft en heelt en heiligt,
die zacht als water door geen kracht bezwijkt,
den Satan slaat en voor demoonen veilig,
die immer buigend booven bergen reikt.

Haar glans ging òp toen ik geen vreugd meer vragend
in duldszaam beeven uitzag in den nacht,
toen heeft zij, mij in Liefstes oogen daged,
bewezen haar onnoemelijke macht,

p 43

Dies roem ik God, zal van zijn Rijk gewagen,
spijt aller schijndeugd, spot of hindernis,
daar Hij der waereld doem zoo ligt leert dragen
en zacht voor Liefde's kindren is.

.....
.....

Altijd door moet ik weer denken de schoone gedachte,
Als ik ga slapen en 's nachts en des morgens, des morgens,
Als zij weer waarlijk in luister ontluikt uit den scheemer,
eeuwig waarachtig.

Hoofdschuddend lach ik tot bloemen, tot weiden, tot wolken,
d'armen strek ik der zee toe: "wéét ge het? wéét ge het?"
Tranen stroomen mijn wangen langs, mild als de slaaf weent
voelend verlossing.

p 44

Het looverlied.

Hoe heerlijk onder bladgeruisch te gaan
van groote boomen die in duister staan,
weer naar hun machtig nachtgezang te luistren
hun wijd gezwatel en plechtstatig fluistren.

In langen winter zongen barre twijgen
een ander lied. Zij klaagden, of hun zwijgen
was angstig in den Januari-mist.—
Maar 't loover kwam toch weer—en hoor nu is 't

als een gelukkig volk dat zeegezingt.
Nu juicht het gansche lenteland, er klinkt
fijn geschalmei van voogels in de verte—
zoo fijn en klaar als 't tintelend gesternte

dat door de zwarte bladerschimmen kijkt
en met haar vaag beweegen komt en wijkt.
Ik ga door looverlied en sterreschijn
blij en gerust. Ook in mijn kleine brein

worden nu teedre liedekens gebooren
die 'k liefst mijn teeder lief wou laten hooren.
De wind die 't nachtland als een harpe streelt
in maatgang met mijn stille liedjens speelt.

p 45

Als nu mijn ziel reeds in dit brooze huis
het looverlied verstaat en 't zeegeruisch—
zal ik dan niet in sterker lijf herbooren
den juubelzang der gouden sterren hooren?

p 46

Alles voor U.

Alles voor U,—wie is er nog betrouwbaar
dan Hij die 't licht en de gesternten maakt,
van wien al wat er tastbaar heet en schouwbaar,
al wat ons lijf beroert en raakt
is enkel een gedachte—en teere droom?
De breede zee met witbeschuimden zoom,

zilverig beglansd door vluchtige lichten,
't kantig gebergt, gloedrood in zonnevonken,
wat zijn ze, dan Uw droomgedichten?—
Gij denkt hem éve' en eeuwig pronken
de groote maaksels voor der schepslen oog.
Het vaste veld, de luchte wolkenboog,

Gij denkt, gij zingt zë,—als een blijde knaap
des morgens gaand langs glinsterende bronnen
zijn zangen zingt, gelukkig na den slaap,—
zoo zingt Gij waerelden en zonnen,
schrijdend langs schitterenden levensvloed,
door U geleid, ontvangen en gevoed.—

p 47

Alles voor U,—gij mijn getrouwe God,
nu weet ik wèl waarom Gij mij deed vinden
begrijp zoo luttel, zooveel haat en spot,
zoo weinig vrinden en zooveel verblinden—
't Was dat mijn hart, verbijsterd, keeren zou
tot U alleen, bron van begrijp en trouw.

Al wat ik nog aan lieven en aan leeven
te geeven heb, 't is al, 't is al voor U,
maar om Uw lieven wille kan ik geeven
den menschen méér aan liefde, dan tot nú—
Schoon zij mij al niet danken of verstaan
te lieflijker glanst mij Uw glimlach aan.

Hier is mijn hart,—ze noemden het ontrouw,
het was zoo wispeluurig en zoo grillig,
verlatend vrind voor vrind en vrouw voor vrouw,
toch is 't standvastig en gewillig.

't Zwierf als een schaap van weide op weide verder,
volgend het roepen van onzichtbren herder.

Als een wit vlinderken ging 't welgemoed
in zachte fladdervlucht door donker dal,
en zocht met vagen schijn een stellig goed:
Uw licht, Uw zoetheid ooveral,—
totdat het door de sombre denne-stammen,
den vrijen, hoogen heemel weer zag vlammen.

p 48

Hier zijn mijn oogen,—ach, zoo blind! zoo blind!
Voor zooveel vondsten hebben ze geglansd,
als die van 't kind, dat eenen glasscherf vindt
en roept: "een diamant!" en danst
in 't rond, de vingertjes aan bloed gesneeden.—
Hier is mijn stem,—die om zoo kleine reeden

geweeklaagd heeft, door vrees en twijfel zwak.
Zij deed de menschen luisteren en weenen,
totdat zij steeg en sterker klanken sprak....
toen heeft zij onoprecht gescheenen,—....
Vader! voor wien geen kunst noch liegen baat,
neem Gij haar aan in haar oprechten staat.

Neem alle sieraad met uw zuivre handen,
al wat er uitblonk van mijn weezen af,
op úw altaar mag door úw vuur verbranden
al wat mij trots en aanzien gaf.
Ik wil niet zooveel beeter zijn dan andren—
maar liever digt-bij in uw schaduw wandlen.

Voor U mijn naam, mijn eer, mijn kunst, mijn deugden,
ik begeer niets dan wat Gij stil hergeeft—
Maar leer mijn zinnen, die mij zóó verheugden,
hoe Gij, in al wat zij ontwaren, leeft.
Hoe ik mijn Liefste om U alleen bemin,
en hoe al 't schoone sluit uw schoonheid in.

p 49

De Staf.

Onrust en donker alomme,
Bang als een doove-en-stomme,
tastend als blind ga ik omme—
Waar is mijn staf?

Ik lijd en moet veelen verdrieten,
ik geniet ook en doe wel genieten,
maar alle vreugd zie ik vlieten
in een graf.—

Ik weet wat alleenig mij rust geeft,
wat mijn angsten gesust heeft,
als 't kind dat moeder gekust heeft
vóór den nacht.

Dit is mijn staf—dat alle dingen zijn
gedachten van een dierbaar, minnend Weezen
gansch wáár, maar anders dan hun schijn.
Weet ik dat goed—weg zijn mijn vreezen.
Dan glijdt de vracht
van dat onrustige van mij af.
Dan voelt de blinde weer zijn staf
Dat is de kus die moeder gaf
aan 't kindekijn.

p 50

Maar vergeet ik het éven,
dan heeft mijn staf mij begeeven.
Wáár, wáár is hij gevallen?
Niemand weet het van u allen,
Geen één, geen één,
en ik sta weer weifelend en alleen,
bedenkend hoe toch alles vliet
in het niet.

Mocht ik een Godsgaaf bedingen—
ik vroeg sterke herinneringen
omtrent eeuwige dingen.

p 51

Aan de Groote Dichters.

Blijft ons nabij, hoogtroonende getuigen
des Leevens, waar ons machteloos geslacht
geen zweem van kent, opdat ons niet te buigen
vermoog' hun laag gedacht'.

Kaats ons den schijn, als gouden looverhoofden
welvend uit diepten van een somber woud,
den schijn dier zon, waarin wij nóg geloofden
in schaduw droef en koud.

Hard drukt de last der schoonheidlooze dagen,
niet d'onze, maar der broederen rondom,
die ons bestaan door eigen derving dragen,
't lijf der gerechten krom.

In zorgen gaan wij, Blijden van natuure,
Zangers voor God, van Schoonheid en Geluk,—
dat dan niet tot versterf van 't Hoogste duure
des meededoogens druk!

Richt óp ons hoofd, als gloedrood in den morgen
de zombeglansde toppen van 't gebergt',
ontlokt ons schouwen aan de kleine zorgen
waarmee de waereld tergt.

p 52

Wat gij doorleefde in voeling onuitspreekbaar,
geen werk der waereld schoort het of genaakt
de hoogten waar voor altijd en onbreekbaar
uw ziel haar woonstee maakt.

Bóoven de kwaal en de armoe onzer tijden,
bóoven 't gevecht om ruimte en 't zwoegen om brood,
leert gij ons kalm op weidsche weegen schrijden
in weelden sterk en groot.

De waereld is een droom u, één uit velen,
en niet de schoonste,—de verklankte schijn,
't verzinlijkt beeld blijft u toch vèr verscheelen
van 't ongelijkbaar zijn.

Maar juist door macht dier zeldsame genade
te kennen 't Licht waartoe ons oog niet reikt,
kleedt gij in wondre en óoverschoone wade
al wat op aarde prijkt.

d'Oogappels groot en donker op de vonken
van Gods verborgen wonderen gericht
hebt gij 't klein leeven rondom u geschonken
een rijkdom lief en licht.

Zoo gaaft gij, die mijn vriend zijt en gezelle,
schoon gansch verteerd in uw Godsliefdebrand,
juist door dat vuur een luister hoog en helle
aan 't heerlijk Vlaanderland.

p 53

Maar Goethe wist ook, dat waar twee zich vinden
in 't kamerkijn, de waereld breed en wijd
voor hunner liefde gloorie kan verzwinden
met al haar heerlijkheid.

En voor een gouden woord van Dante's lippen
een juubel-klinken uit Hebreeër-psalm
zien we al ons bangelijk getob verglippen
als spook voor klokkengalm.

Maar wee den dichter die niet staag blijft weeten
dat van Godsliefde alleen zijn dichtmacht stamt,
hij wordt bij 't stemloos volk teruggesmeeten

midde in zijn kracht verlamd.

Blijft ons nabij dan, dat wij niet vergeeten
de rechte waarde en zin van wat bestaat
en wij wat van den heemel is niet meeten
naar menschenmaat.

p 54

Shelley's Epipsychidion.

Een vuurstorm van vervoerende gedachten
een woord vol flonkerende majesteit
verlicht opnieuw de scheemring mijner nachten
en breekt des levens vale eenvormigheid.
Waar is een tweede woord als dit ontvaren
aan menschenmond, in al der menschheid jaren?

Dit is geen teeder lied van liefde en leed,
dit is geen mijmerende klacht van minne,
het is een donderende vrijheidskreet
en houdt het helderst vuur van wijsheid inne
dat ziedend in der menschheid boezem lag
en losbreekt met verbijsterenden slag.

Haar klank is uit geweldige geruchten
van donder, zee en stormen saamgesteld,
haar vaart is 't waarmee wolkendriften vluchten,
waarmee een meteor den nacht doorsnelt,
haar opgang stijgt in ijlste ziele-luchten,
haar macht is meer dan al wat menschen duchten.

p 55

Het is een fonkelende lans gedreeven
recht in den muil van goor en donker beest
dat 't schrikbevangen menschenhart doet beeven
maar machtloos deinst als 't niet meer wordt gevreesd.
De grimm'ge schimmen Waan en Dood vervagen
waar heldenvoet den eersten stap dorst wagen.

Het is een eenzaam, arendsjong, dat schouwend
in peilloos blauw, de stramme vlerken rekt
en eindlijk, innerlijken drang betrouwend,
den greet'gen hals ver van den rotskant strekt
en stort zich vreesloos in de ruime sfeeren
om d'eigen nooit-beproefde macht te leeren.

Ik spreek in koel bezinnen, noode drijft
heilige waarheid wel-betoomde woorden
tot koener vlucht, want deeze schoonheid blijft
der bliksemschichten helste, die doorboorden
wat als een somber neeveldek bezwaart
't zwoel-broeyend menschenleven deezer aard.

Het is alsof een volk verworpen slaven
roerloos gekneeveld ligt op donker land,
het lijf omschalmd, 't gelaat in stof begraven
terwijl een vaal gewolk de lucht bespant—
maar één verrijst en doet door machtig wringen
met luiden klank de bloed'ge boeyen springen.

p 56

Het ijzer valt, hij staat rechtop gericht,
en als een gloed-fontein met duizend kleuren
maakt zijn geroep den veegen heemel licht
en doet de vlam zijns woords den scheemer scheuren,
't verworpen volk blijft stil en geeft geen teeken,
maar d'englen aan de hellepoort verbleeken.

Gij armen, die niets hoordet, niets begrijpt
gevoelloos in uw dof bestaan verlooren,
weet dat de vrucht der vrijheid is gerijpt.
Uit aardsche liefde is 't heemelsch kind gebooren
dat van uw doodsch geslacht den boei kan slaken
en uw verdoofde blikken glanzend maken.

Want niets heeft er vermoogen dan de Geest.

Zij sprak van Glans en Schoonheid, onvernoomen
door wie nog kruipen, siddrend voor het beest.
Doch wat haar bliks'mend wilswoord schiep, zal koomen.
Haar zeegen werkt, haar opvaart duldt geen kluister,
haar vrijheid daagt in nooit-vermoeden luister.

p 57

Stem van Génerzijds.

Het was zoo licht toen ik moest scheiden
de spreeuwen kweelden luide en teer,
en een onnoemelijk verblijden
vervulde veld en atmosfeer.

Een plechtig en verblindend wonder
verrees,—als waar 't voor 't eerst,—de zon,
en bloem op bloem ontsloot zich onder
haar zeegen, naar zij kracht gewon.

De waereld scheen verbaasd te ontwaken
als vond haar 't licht voor d'eerste maal.
'k Zag zwaluwen hun nestjes maken
en zwieren in den morgenstraal.

Ik zag de kiewiet om zijn jongen
klapwieken met bezorgd gerucht—
ik hoorde hoe de meerlen zongen
hun welkom in de luuwe lucht.

De wind bestreek de fonkel-vlieten,
de golfjes plapperden in 't lisch,
't ging al van 't zoete licht genieten
en blonk van dauw en ruischte frisch.—

p 58

Ik was niet angstig om te sterven,
maar 't zag zoo luisterrijk op aard,
als had al 't schoon, dat ik ging derven,
zich in één uiterst uur vergaard.

Genooten goed, dat ging begeeven,
had ik u wel genoeg bemind?
Verheeven weelden van het leeven
nam ik u dankbaar, als een kind?

Wist ik mijn korte levenswijding
te vieren als een heilig feest?
Is mij 't ontwaren tot verblijding,
't bepeinzen tot een lust geweest?

Als vaagde ik zwarte spinneraggen
van oud en kostbaar schilderij,
zag 'k onontgonnen vreugden lachen
voor 't eerst van duistre spinsels vrij.—

O angst, o waan, o booze krankte
der menschen, die ons elk besmet,
die den hartstochtelyken dank te
bewijzen onzen God, ons let,

die ons doet weifelen en doet ijzen
en wroegen, klaaglijk en bedrukt,
waar 't leeuw'rikje' in zijn luchtpaleizen
omhoogvaart, juub'lend en verrukt.—

p 59

Hoor gij, die nog in 't licht moogt wonen,
dit woord uit 't eeuwig droomrijk aan:
"verdrijf die schimmige demonen"
"die voor Gods lieflijk aanzicht staan!"

"Hard drukt de spijt om noodloos lijden,"
"Om glorie, door een waan gemist".....

De aard was zoo licht, toen ik moest scheiden,
en zooveel schooner dan ik wist.—

Een Minnezang.

Vraagt ge mij zangen?—Maar wie
maakte mijn leeven tot een harmonisch lied?
Weinigen die de melodiën er van verstaan,
Maar gij toch wel?

Als ik aan u denk, denk ik aan de leeuw'rik
de leeuwrik die des nachts zingt onder de sterren,
alleen tusschen de zwarte, stille wolken,
gansch alleen booven de duistere aarde,—
de maan sluit slaaprig 't oog aan de kimme—
hij waakt en zingt.

Als ik aan u denk zingen zóó mijn gedachten,
de duistere aarde luistert niet.

Wie heeft mij de troost gebracht en de verzoening
toen ik mat was van strijden,
niet verslagen maar duldend zonder vreugde?
Wie heeft mijn wintersche dagen verkeerd in luuwte?
Wie heeft mij liefde doen kennen zonder bitterheid?
Wie heeft mijn blijdschap hersteld?

p 61

Gij weet hoe zwaar het is God te gedenken
in alle donkere gangen des leevens.
Maar door u heb ik Hem niet vergeeten.
Verlangt ge nog meer?

Verzoenster! met u vond ik de zee
de groote zee des vreedes—
en in de verre heemelen van rust heb ik gestaard,
zij het maar éven.

En mijn deemoed is ontbloeid naast de uwe,
en mijn getrouwheid is door de uwe gebooren,
en uw geduld is het mijne geworden
onder den zeegen uwer liefde.

Uwe oprechte oogen volgden al mijn beweegen
en hebben mijn hart en handen verlicht—
en de trage nevelen zijn opgeklaard
van mijn voorhoofd.

Welk heerlijk wonder als de vlagen staken,
als het gedonder der stormen ophoudt en de koude
reegen niet meer striemt,
als de zon door langzaam verzwindende wolken
warmte zendt op het verstilde loof,
als dan de reegenzware halmen zich rechten,
en de eerste voogelstemmetjes bedeesd weerklinken,
en het leeven van de ontelbare teedere weezentjes
die wat vreugde zoeken op 't gras, in de lucht, in 't water,
schuchterlijk hèrebegint.

p 62

Ach, zoo zoet was het weeder opleeven
onder den grooten zeegen uwer liefde,
seedert zijn mijn dagen zangen geweest.
Verlangt ge nòg meer?

Neem dan deeze ordelooze stroofen,
ook de leeuwrik zingt wild en zonder reegelmaat,
hij breekt af en herhaalt en herhaalt, als door àl te machtigen aandrang
van zijn innigheid.

p 63

In Memoriam.

Zoo werd u 't wigt der kommervolle dagen
ten lest te zwaar en naamt ge, t'enden raad,
uw daadkracht saam tot éénen wanhoopsdaad,

de pijlers breekend die niet konden schragen—

zachte, bescheiden broeder! teedre vrind!
te vroeg gebooren kind van beeter tijden,
waarin der menschen vluchtige uren glijden
met ligter gang, en elk zijn bloeitijd vindt,—

zoon van een volk van blijde, wijze kind'ren,
die in bedachtsaam en gerust bestaan,
met fijnen glimlach zien Gods wond'ren aan
en niemand in zijn lucht gepeins verhind'ren.

Bestemd voor zulk een waereld, zulke volken,
waar men den nooit-geziene groet als vrind
en d'eigen ziel in elk weerspiegeld vindt—
werd gij geworpen in de neevelkolken

van dit verbijsterd en mislukt geslacht,
van deeze warre tijden. Blij en goedig
stonden uw oogen in 't begin en moedig
toogt ge ten strijd met al uw kracht.

p 64

Maar ach! hier geldt niet eedelmoed, noch fijnheid
van geest, noch loyauteit, noch zwier, noch eer,
't hoogst-streevend hart ligt allereerst ter neer,
ter sluik vermoord door onbespeurbre kleinheid,

want als een gift damp vol miasmen, smoort
den eedlen geest het kleine, lage leeven
der duizenden, wien schoonheid is om 't eeven,
die spotten om oprecht en innig woord.

Meedoogenloos door 't strenge lot gebannen,
verweerloos, arme broeder! tot dien strijd,
beklom u 't weeten uwer machtloosheid
telken dag weer, met telkens weer vermannen.

Gij voelde 't als een monster, valsch en wreed,
door zwaardslag en verwonding onverstoorbaar,
gestadig nader, schaduwig, onhoorbaar,
bekruipen uw arm lichaam, nat van zweet.

Doch strijden moest ge of sterven! Niet gedoogd'
uw diep gevoelig hart de koele rust
des wèl-voldanen, die van veil'ge kust
naar storm-geslagen schepelingen oogt.

Als een die oogenlid-loos en gebonden
naar 't hachelijk worst'len van zijn landsvolk staart,
niet wenden kan het hoofd, noch heffen 't zwaard,
noch stelpen 't bloed of reinigen de wonden—

p 65

Zooals een die in droom zijn huis in vlam
ziet en in doodsgevaar zijn vrouw en kind'ren
maar kan het schrik'lijk onheil niet verhind'ren,
de stem verstikt, aan alle leeden lam—

Zoo liet der waereld vale, vage nood
u niet meer toe te waken of te slapen—
gij kondt niet stillen 't wee, noch beuren 't wapen—
wat bleef er uitkomst als de dood?

Dit is geen tijd voor teed'ren,—als de wagen
van Jaggernaut verplet hen 's Leevens wigt,—
toen hebt ge op 't eigen hooploos hart gericht
't onnutte wapen, te zwaar om te dragen.

Was 't misdrijf?—Duister is Gods raad ons armen,
ons innigst geeven wordt het ruuwst geknot,
rondom is argwaan, weifeling en spot,—
zou Hij zich des oprechten niet erbarmen,

die streedt tot 't einde van zijn kracht, en viel?
En wie van ons, bedreigden, durft het wraken
zoo gij geen andre doortocht wist te maken
voor uw bemoeyelijkte ziel?

De dag dringt in mij met dezelfde pijnen
als die u folterden,—zoo ik nog sta,
ik noem 't geen kracht, ik noem het maar genâ,
zou mij uw val dan zwakheid schijnen?

p 66 Toen kwam er rust,—de rustelooze wind
suist eeuwig voort door 't glanzig helm der duinen,
waar digtbij zee, aan Holland's groene tuinen,
uw lijf zijn zonn'ge ligstee vind.

Zoo droome uw losgemaakte ziel in vrede
van 't schoone en goede wat ge vindt en deedt,
en van ons die u minden.—
Zacht betreed
ik nu met stillen dank de vreed'ge steede.

p 67

Zelf-Schouw.

Mijn blanke dwaal-ster zie ik staan
in donkerblauwe omnaching—
op dorp en duinland schijnt de maan—
in mijn bevreedigd hart vangt aan
een diepe zelf-betrachting.

Ik ben wel een gezeegend wicht,
doch weet dat niet gestadig,—
maar als ik stil mijn aandacht richt
op 't innig zelf, komt steeds het Licht
en wijst het mij genadig.

Geslingerd ben ik her en der,
gedoold heb ik vervaarlijk—
doch schijnt mij mijn verheeven Ster
na elk verdwalen minder ver
en 't leeven min bezwaarlijk.

Een kleine en altijd heldre bron
van glinsterende blijheid,
verberg ik diep, en nooit verwon
mij 't leed, als ik maar woonen kon,
gerust, in haar nabijheid.

p 68

Doch 't wilde leeven lokt mij uit—
dan kamp en lijd ik deerlijk,—
tot ik weer hoor haar zacht geluid
en als een bruidegom zijn bruid
haar wéérvind, schoon en heerlijk.

Mijn arme lichaam, teer en broos,
doe ik mij wèl serveeren.—
tot ik het eenmaal, leeg en voos,
te rust zal leggen voor altoos,
als afgedragen kleeren.

Mijn hart behoudt geen spijt of nijd,
't zoekt ook zijn lust niet grillig.—
Door onbesuisde teederheid
heeft het wel veelen leed bereid,
doch griefde 't niemand willig.

Mijn weezen heeft een tragen gang
't wil tijd, zich te bezinnen,
't vreest pijn te doen en mijmert lang,
maar vaart dan plotsling uit, nooit bang
iets hachlijks te beginnen.

Waarheid is mij, wat 't kindekijn
de borsten zijn die 't voeden,
doch wetend dat zij schoon moet zijn,
vergrijp ik mij aan schoonen schijn
vaak tot mijn handen bloeden.

En onontmoedigd, weederom
 zoek ik wat goed en eerzaam
 aan elk is, wien ik teegenkom—
 want hoezeer onbesuisd en dom,
 toch ben ik niet onleerzaam.

Ik acht mij maar een kleine man,
 bedeesd en zwak van krachten,—
 doch welke macht ter waereld kan
 verslaan wie stijgt op vleuglen van
 zijn godlijke gedachten?

't Liefst ging ik als een zorgloos kind
 aan vaders hand door 't leeven.
 Doch hoe, zoo 'k hier geen vader vind,
 zoo wijs, zoo sterk, zoo hoog-gezind,
 om hem vertrouwelijck en blind
 mijn kinderhand te geven?

Toen moest ik wel, met zware dracht,
 den schijnbren hoogmoed dragen,
 alleenstaand met begrip en klacht,—
 en aan de sterren van den nacht
 om eenen Vader vragen.

Mijn eigen, echte makelij
 doet veelen zich bedriegen,
 ze noemen 't spel en hoovaardij,
 en als ik eerlijck spreek en blij
 dan heeten ze 't me liegen.

Ik word geliefd, ik word gehaat,—
 noch Eer is 't, noch Beschaming,—
 want wie mijn weezen niet verstaat,
 hij raakt mij niet, maar mint of smaadt
 een pop, met mijn benaming.

Mijn Vader maakte mij gewis
 aldus, opdat ik leere
 hoe ijl der menschen oordeel is,
 en ik mij van hun ergernis
 tot Zijn vertroosting keere.

Julius Oldach.

Wohl nicht umsonst trägt Frau Germania
 so stolz die Krone und so hoch den Busen,
 errang sie doch den Ehrenpreis der Musen
 für Poësie und Musika.—
 Jedoch es schien gar Manchem unterdessen
 als hätte längst Sankt Lukas sie vergessen.

Sie schenkte einem Dichter oder Gleichen
 ein weihe-volles Leben ohne Schmach,
 und es umspült der göttlich klare Bach,
 der Seelen Labsal, ihre Eichen.
 Doch stand es schlimmer mit der Kunst der Farben,
 nun ja! die Reiche soll doch auch mal darben.

Es brüstet sich zwar mancher Genius
 den Holbein und den Dürer zu ersetzen,
 doch giebt die ferne Nachwelt einen Fetzen
 für Kaulbach und Cornelius?
 Da giebt's viel Tuch, viel Akten, und Gewänder—
 doch flüstert man: "es bleibt nur Oberländer".

Das neid'sche Schicksal, eifrig zu enttronen
 wo es zu viel des Ruhmesstolzes fand,
 nam Ihr, der Hohen, theilweis den Verstand,
 sodass die biedereren Teutonen
 den Bismarck hundertmal in Erze giessen,
 und Julius Oldach arm krepiren liessen.

Der Bäckerssohn mit festem Feuerblick,
er hat gemalt wie die von Gott erhellen
und seiner Seele ungeheure Welten
gedrängt auf tellergrosses Stück.
Doch hat's die Deutschen Herzen nicht erwärmt,
es hiess: "der Arme hab' sich todgehärmt".

Nicht doch!—es hat kein Mensch noch so vollkommen
gesiegt wie er, in Kämpfen fürchterlich.
Wer war's der an Verwegenheit ihm glich
und siegreich ist davongekommen?
Und 's nimmt doch alles sich gar kleinlich aus.
Der hehre Geist wählt sich ein enges Haus.

Nach tausend Jahr und abertausend Jahren
da wird wohl mancher Schüler kaum noch rathen
was Zieten, Blücher, Roon und Moltke thaten,
ob's Krieger oder Krämer waren....
doch schmähhch wird die blinde Welt genannt
die Oldach ein Jahrhundert lang verkannt.

p 73

De Klok^[1].

Zwijgend hing de klok in den tooren en wachtte.—
Omlaag in de glinstrende gangen der stad
dwar'lden in vuurigen zwerm de lichtjes.
Peillooze nacht
toefde in den heemel bij flauwe, deinzende sterren.
Posuít me in tenebris—...
Zwijgend hing de klok in den tooren en wachtte...

Ver beneeden raasde de storm van Londen,
de ondiepe storm onzes leevens
onder afgronden van eeuwige stilte.
...et in umbra, mortis.
In de donkre tooren hing de klok en wachtte.

Onder de klok, elk in zijne steede,
sliepen de strenge dooden.
In tenebris stravi lectulum....
Eén voor één, onder den machtigen tooren,
legden de leevenden hen.
Maar hun warm leeven slaapt met hen, inniger
dan wie gehuwd zijn, leeven dat voortgaat in sluimer,
leeven dat nimmer staakt, noch onderbreeking kent.
...et in polvere dormiam.
De klok omhoog toefde booven de stad.

p 74

Toen, te middernacht, hoorde de wachter beneeden
in de donk're klok beslooten stemmen fluistren,
hoorbaar alleen voor hem, wachter te middernacht.
Spookten van klank bewoogen in de ijzeren stilte.
Cor meum conturbatum est—....
Dood—en de wolven van Vrees waarden in 't duister.

Spookten van klank, gevangen binne' in de stilte,
golfdén rondom de klok, als in benauwen:
"verlos ons, o gij die toeft!"
"Doe ons reeg'nen rondom, verspreid ons als hagel van vrees,"
"Hoor! gij achtlooze stad, dronken van leeven!"
"Hooort! gij leevende zielen,"
"hoort! gij zielen van wie er moog waken, moog slapen"
...formido mortis cecidit super me.
"Dit is de doem des Doods en géén ontkomt."

"Eénzaam zal hij liggen, geen gerief zal hem naken,"
"de dooden zijn van hem gescheiden, en de leevenden,"
"Dood duldt géén gezellen."
"Koud is zijn bed, hoezeer met warmte ontvangen,"
"zijn huisselijk bed, waar hij zóó lang sluimerde veilig."
"Zie, het ontvalt hem, Dood sleept in duisteren afgrond"
"langzaam zijn zwichtende vleesch."
"Zijn verduisterde oogen, nooit zal meer lamp hen verlichten,"

"liefde beroert hem niet, deernis mag hem niet bereiken."

Sicut umbra quum declinat.

Zwijgend hing de klok in den tooren en wachtte.

p 75

Onder de stilte nog drongen de spookige stemmen:

"Gij in uw sluimer gewiegd door de duurende pols-slag"

"van het getemperde leeven, gij die nog waakt,"

"hoort! het woord van den Dood:"

"de gerechte sterft en ook de zondaars sterven,"

"Dood heeft maar één domein."

—*Unus introitus est omnibus ad vitam*—....

"Eénder is 't einde, of gij al rust of werkt,"

"of gij al wijsheid zoekt, of gij al zwoegt"

"jagend naar lust of macht."

"Met onverschillige hand reikt de Dood ééne gave",

"vult met duister het brein, de handen met stof."

...—*et similis exitus.*

"Thans is de stonde des Doods en de stond der Geboorte."

"Gij, in de duistere stad, die baart deezen nacht,"

"tot wat eind uw moeyelijkheid, uwe smarten?"

Sic et nos nati—...

"Hem baarde zijn moeder in smart, toch met blijdschap."

"—Maar alles vervalt den Dood—"

"hem die in smart uit dit leeven verlost wordt"

...*continuo desivimus esse.*

"Al het geboor'ne is een prooi des Doods,"

Toen, in volkoomen nacht, als nauwelijks hoorbaar
Londen omlaag nog maar fluisterend roerde als in sluimer,
ver daarbooven, booven zijn dwalende nevels,

onder de kalme sterren,

plechtig en diep sprak de klok in de stilte:

Pax Dei—...

sprak het met God als alleen, in zeegening.

p 76

Vreede allen zielen, vreede na zwoegen en drang,

vreede als van hem wiens werk is voleindigd!

Lof zij Goode! voor leeven en dood volbracht.

Dank zij Goode! den geever,

Als had een geest, bij 't ontstijgen van de aarde

éven toevend, het groote zeegenwoord gesproken,

... *quae exsuperat omnem sensum.*

sprak het de zware klok in des middernachts diep.

De machtige stem, aan de stilte zich bindend,

deinde weergalmend oover d'ontzachtelijke stad

in lange golven van klank.

Qui confidunt in Illo intelligent veritatem.

Hooge konde des Doods aan het Leeven.

Zooals de wind vaagt van het heemgelaaft

en onder zich ophooft tot warre gestapelde massa

de gekruifde wolken, in plotslinge gloorie toonend

de sterren in hoogte oover hoogte,

zoo joeg de manende Dood van 't aanzicht des Leevens

verstrooyend de scheemrige neevlen van 't leevende.

In lumine tuo videbimus lumen.

En het Leeven verrees, het klare, schoone Leeven.

Toen hoorde beneeden de wachter te middernacht

hoe het geluid van den Dood

oover de stad hong in zeegening,

het zeegende de stille dooden, de zwoegende leevenden,

alle gerechte zielen.

p 77

Liefdrijken en waarachtigen hoorden het in hun slaap,

verborgen in donk're slaapsteeden der volle stad.

Pax est electis Ejus.

En vreede vervulde de diepe bronnen des harten.

Ook de Geboorte zeegende het en de vreugde der moeders.

Want als in tijden van oudsher, nauwelijks herinnerd,

de blijde ziel van den doode

weerkwam op aard, welkom, tot welkom bereid,

zoo keert nu weer, na voltooying, verheldring, verblijding,

welkom de dierbare ziel tot den Vader.
Justorum autem animae...
Dit is de stonde des Doods en de stond der Geboorte.

En hij die rouwde in wake, onder den tooren,
hoorde dóór dat geluid d'ondoordringbare
majestatische stilt' des begravenen Tijds.
En de jaren van hem die gestorven was
hoorde hij vallen als water, gestort van een schaal
in de woelende, vage, vervormende zee.

De getelde jaren vielen
en mengden zich met 't oneindig verleeden.

....in manu Dei sunt.
de klok luidde hen needer in d'Eeuwigheid.

Het statig geluid des Leevens, weidsch zich verrustigend,
hoorde hij en 't vloeyen aller wateren
tot de woeste, onvruchtbare, eind'looze zee,
en hoorde de stille wateren, gereezen uit de zee,
voedend en sierend eeuwiglijk de vruchtbare aarde.

p 78 en hij zag van hem die gestorven was
de jaren, heimlijk, verspreid, voeden der waereld hart,
Non tanget illos tormentum mortis—
en floerslooze sterren opluikend om de aarde.

Toen in den tooren, onder der starren schare,
booven de gesculpteerde dooden, de leevende werkers,
elk in zijn leeger van ruste,
zag hij 't aanweezen eens Engels, die zeegende
zorg en rust,—de Engel van Vreede onuitspreeklijk.

Pax in aeternum Dei.
Langzaam verstomde de klok in den luistrenden nacht.

p 79 [1] Naar het Engelsch van Margaret Wood. Lijkzang bij den dood van haren vader,
Bisschop van Londen.

Vrees niet.

Lieve gezicht, met uw angstige oogen,
vrees niet! wat blinken uw blikken zoo bleek?
Denk onzer minne geweldig vermoogen
waar zooveel onrust en euvel voor week—
En dàn gedenk hoeveel volmacht'ger min
ons sluit met haar getrouwe vleuglen in.

Had je mij altijd door, avond en morgen,
bleef je mij ooveral eeuwig nabij,
dan zou je rustig zijn en niet meer zorgen—
waarom dan ben je nu angstig om mij?
Vergeet je den veel liever Minnaar dan
die nooit en nergens ons verlaten kan?

p 80

Op de heuvelen.

'k Zag der bewoude heuvelen donkre deining,
en de akkerkleeden, groen en geel geblokt,
ik zag der wolken blindende verschijning,
in 't welvend blauw teer-zilv'rig uitgevlokt,

ik zag rondom, als de verstijfde omlijning
van een azuuren hoogbewoogen zee,
't wijd vergezicht, in eindlooze verfijning,
tot waar een glans-waas 't al vereev'nen dee.

Ik zag veel besjes tusschen grauw-groen loover
gloend-vermiljoen in najaars-zonneschijn,—
en diep in 't dal, stil-schuchter in den toover,
de kleine huisjes waar de menschen zijn.

Het was der aarde moederlijk ontmoeten

d at mij beving met nameloos ontzag,
'k zag haar onsterflijk aangezicht mij groeten,
zij sloeg mij spraakloos met haar schoonen lach.

'k Verstond een fluisterklank van haar gepeinzen,
als 't kind het eerste woord uit moeders mond,
terwijl zij 't weidsche licht-geluk liet deinzen
hel-stralend booven purpren horizont.

p 81

Een vlucht'ge glimp gewerd mij van haar denken
en mijn vervaard oog ving een ligt gerucht
van wat zij droomt, bij 't eeuwig ommezwenken
in majestatisch kalme heemel-vlucht.

Toen keerde ik in,—en vond mijn ziel zóó vreugdig
en mijn geluk met een zóó diep verschiet—
'k hervond in al mijn leeven een zoo jeugdig
en een zoo onomfloerst genieten niet.

En toch!...waar bleeven thands de zoete liefden,
de hart-verlangens van mijn jongen tijd,
mij eenmaal 't dierst?—wat macht'ger drang verhief den
geest van hen weg, tot in deeze eenzaamheid?

Nu zie 'k hen als de kleine huisjes ginder,
met hun rook-vaantjes blauw in d'effen sfeer,
hun lieve trouwlijkheid geldt mij niet minder,
maar 't heem-genucht begrenst den blik niet meer.

Thans moet ik noode wijder ruimten peilen,
de ziel stijgt siddrend in doorzichtig Al,
onwetend waar zij weer tot rust verwijlen
wat nu haar voorig heil vervangen zal.

In wat hier helderst is kan 't oog niet staren,
en angstig zoekt het wat dan toevlucht geeft,
zoolang 't geen wonderteeken kan ontwaren
dat zegt wat leeven aarde en zonne leeft.

p 82

Het avondt zachtkens,—duizend, duizend wolkjes,
als fijn blank schuim met glans van parelmoer,
betrekken met hun raadselvolle kolkjes
in stillen wenk den blauwen heemelvloer,

en ik berust.—De lichtstem der planeeten
drong éven door, met de echo van een woord.
Wèl kan mijn ziel den wond'ren zin vergeeten,
niet, dat zij 't voor een oogwenk heeft gehoord.

p 83

Het Gebergte.

De bergen gingen schuil en er ontstonden
sombre wolkvormen booven 't glanzig meer;
die dreeven weflend, wentlend heen en weer,
stormden dan opwaarts, dreigden en verzwonden.
Wit schuim werd zichtbaar op het staalblauw vlak
en de seréniteit der wouden brak!

Waar hoog met zilvren letters stond geschreeven
der aarde schoonste en heiligste gedicht,
in eeuwge sneeuw en fonklend gletscher-licht,
was niet dan duister neevelgrauw gebleeven,
dat onontraadseld, onverstaan, onttoog
het woord der bergen aan mijn dorstend oog.

Ik had hen niet verstaan, schoon 'k dag aan dag,
in heevige aandacht, 't spel der harmonieën
van wit en grauw, bekleed door draperieën
van zombeglansde wolkenvacht, bezag,
't steeds wisslend licht op de altoos starre lijnen,
en 't zoet verkleuren bij des Lichts verdwijnen,

p 84

als een droefschoone roep om weederzien,
onder des heemels zacht verbleekend blauw.

Ik voelde 't aanzijn der mysteriën nauw
of, angstbekloppen, teevens hun ontvlien.
Sterk spreekt uw stem, gebergte! o sterker dan
de stem der zee, die zóó ontroeren kan;

maar 't luiden van uw zang is zóó verheeven,
en 't rythme van uw leeven vloeit zóó traag,
dat ik onmachtig in beklemming draag
't wigt van uw waarheid, onbewolkt gegeven.
En dat bij 't glanslied van uw majesteit
mijn hart verwelkt en om verzachting schreit.

Ik zocht in liedren, die de menschen zingen,
wat zich het innigst aan uw schoonheid paart,
maar er weerklinkt geen menschenzang op aard,
die tot uw hooge machtsfeer dóór kan dringen.
En er ontstond een weemoed, die niet zweemt
naar uw geluk, en is uw Weezen vreemd.

Ik klom toen hoog naar de bezonde weiden
waar, opziend tot den blauwen ether, staan
kelken van dieper-blauwe gentiaan,
waar de arend in spiraal-vlucht zich laat glijden
door lucht zóó stil, zóó helder, zóó verreind,
dat 't àl in tastbaar licht gevangen schijnt.

p 85

Daar is de waereld als een droomgezicht
van licht en stilte,—booven 't sneeuw wit ronden
zich donkerblauw des heemels diepste gronden,
en alles laaft zich aan het gouden licht,
tot van het schamel gras de teerste sprieten,
in roerloos, onverzadelijk genieten.

Daar dronk ik ín een laafnis koel en zuiver,
en onderging de gloorie deezer wondren,
ik hoorde huivrend de lawinen dondren
in grim'gen afgrond,—en verwon den huiver,
tot 'k immermeer verlangend werd te kennen
en aan 't ontzachlijk Bijzijn te gewinnen.

Toen schoot, uit 't Heiligdom dier heldre spanning,
de berg-storm los, als een verwoede hond,
zoodat 'k moest grijpen 't ijsveld waar ik stond,—
en dreef mij neer naar 't land van mijn verbanning.
Als bij het toornen van een reus, getergd,
fronsten zich de wolkbrauwen van 't gebergte.

't Vervaarlijk Lijf van ros en grauw gesteent,
door sneeuw en blauwige ijsstroom ooverspreid,
omhulde zich tot wintersche eenzaamheid.—
En ik had niet begrepen,—niet geweend,—
mat waren al mijn vragen, al mijn beeden
't pracht-harnas des Verheev'nen langs gegleeden.

p 86

Met al den last van leed, om niet gedragen,
al 't wigt van zorg, onwaardig voor mijn kracht,
smaad nauw vergeeven, kommer nauw verbracht,
met al wat m' in verwondering doet vragen
wat nog tot zulke grootsche Vreugden drijft,
waar mij zoo bitter veel te lijden blijft,—

met àl de in smart gekeetende gedachten,
met al den twijfel, dien geen reede sust,
met al de vragen, die in doffe rust
't verlossingswerk der heilge Rhythmen wachten,
keerde ik weerom, zooals ik was gegaan,
en trad met 't oud geduld de doodsche baan.

Dag zonder troost! dag van deemoediging,
van kwijnend herfstlicht, jamm'rend windgezucht,
waarin het hart moet wenschen wat het ducht,
en van 't geduchtste de bespoediging.....
Totdat een nijpend lieve melodie
de vale neevelwade scheurde.... en zie!—

En zie!—toch had de Onkenbre mij gewijd

en mij een sprank geschonken van zijn krachten,
zoodat ik rustig schouwde in dieper schachten
dan 'k ooit doorgronden kon in jonger tijd.
'k Zag waangestalten vluchten langs de wanden
en de Vulkaan mijns diepsten Leevens branden.

p 87

Was 't dâárom dan, dat zoolang bleef geslooten
voor teerder zangen mijn gestrengte mond?
Was 't dáárom, dat 'k den welluid niet meer vond
waarmee voorheen de liefde-liedren vlooten,
hoewel nooit scherper ploeg van leed om liefde
den weeken harte-boodem dieper kliefde?

Vergleeden leeven! lieflijk heuvelland!
waar rond een wijd, blank meer de kusten glooyen
oopen voor 't licht, en zich aanminnig tooyen
met woud en wingert, rossig in den brand
van warme zon,—waar blijde menschen gaan,
waar stil en slank de popelreyen staan,

waar van dorpskerkjes vroomme klokken galmen,
waar vriendlijk volk, geduldig en tevree,
als recht aanvaardt al 't kleine wel en wee,
en Zondags dankt in onverstane psalmen,—
waar men op heldren dag den sneeuwberg ziet
als heerlijke ooglust in ver verschiet,

maar van zijn iyz'ge grimmigheid niet weet;—
waar wordt geliefd, gerouwd, geklaagd, gebeden,
maar rust gevonde in liedren en gebeden
en schoone Zaligheid in alle leed....
Vergleeden leeven! droefheid zonder naam
perst mij, als ik U zie, de lippen saam.

p 88

De droefheid van een vader, die vergrijsd
in zorgvol weeten, bij het ziekbed wijlend
van 't eenig kind, hoort hoe 't in koortsgloed ijlend
de pracht der bonte vizioenen prijst.—
O bittere glimlach om gewaande prachten!
O Vuurhel der verwoestende gedachten!

De glimlach van een martlaar, die vóór de ooven
in diepgeweld'ge zelschouw, zich bezint,
en hoort bij 't scheiden zijn onschuldig kind
verrukt het spel der vlugge vlammen looven....
Gelukkig volk der blijde landen! weet
dat al uw waarheid nog verwoesting heet.

Maar ook des vuurs vernietiging is schijn.
Het kan de werking van 't bestaande wenden,
maar niet des weezens vaste kern doen enden,
of wat eenmaal bestaan heeft, niet doen zijn.
Het vluchtig schijnschoon kan alleen vergaan
door wat nóg schooner is, en blijft bestaan.

En weet het, allen! die in zulke beemden
van dierbre vrede en vruchtbaarheid gedijt,
dat ginds het barre Hooggebergte verbeidt
het uur, dat al dat lieve U zal ontvreemden,
het uur, dat al uw lichtjes zal verdonkren....
De sneeuwberg blijft in starre blijheid flonkren.

p 89

Gij, die de blindheid kiest, en mij beklaagt
om 't rustloos zoeken naar wat wein'gen deelen,
om 't trots verwerpen van 't geluk der veelen,
uw noodlot wordt ook geen moment verdaagd.
Ik zag d'onwrikbaarheid dier hooge Machten,
wier Heerlijkheid gena kent noch verzachten.

Uw vroomheid is hen schennis en Godslastring,
uw liefde haat, uw dankgebed een hoon,
als vijand teegen vijand staat hun schoon
oover het uwe, en stormen van verbastring
zullen verdervend door uw waereld woeden—
als door het lieflijk dal de gletscher-vloeden.

Wreed is de Liefde van wat onvergankelijk
en hoog-verheeven is, en wreeder doet
het schijnen wie Zijn zeegening ontmoet
en wordt allengs voor Zijn geluk ontfankelijk,
zoodat hij liefdeloos heet en verblind,
naarmaat hij méér, met vaster liefde mint.

En alle trouw aan Hem die niet vergaat,
heet ontrouw onder menschen, die niet lijden
wat stoort hun kleine vrede en klein verblijden.
Maar wie zal klage' om wanbegrip en smaad
die na geduldig en hartstochtelijk dingen
één lichte zeegenwenk Hem kon ontwringen?

p 90

Nog eenmaal zie 'k de blank gekante kroonen
in klaren dag, in statig kalme pracht,
als wilden zij, vóór 't ingaan van den nacht,
nog éénmaal onomsluyerd aan mij toonen
hun stralend Heil, omgord door sombre wouden—
Gij gaaft, Gebergte!—Ik nam, en zal behouden!

p 91

Goede Werking.

Veel kleine, nijdige dwazen
wilden mijn kaarsjen uitblazen,
toen werd het in mijn hand
een machtige fakkelbrand.

p 92

Mijn Vrienden.

Ik droeg mijn baloorige vrienden
't kwaad hart niet toe, dat ze verdienden.
Want al hebben ze mij soms deerlijk bezeerd,
ze hebben zichzelf nog méér geblameerd.

Op 't schande leeger, mij toegedacht,
liggen ze zelf eens, niet heel zacht,
en ik kan hen, met alle vergeevingsmacht,
van die zelfgespreide bedden
in der eeuwigheid niet meer redden.

p 93

Dichter en Geleerde.

De Dichter is een neuswijs kind,
dat Leeven zoekt waar 't niemand vindt.
Hij spreekt met bergen, maan en zon
alsof dat alles leeven kon.
De Dood zelf lijkt hem een bedrog,
zelfs dáárin speurt hij 't leeven nog.

Maar de Natuurgeleerde
doet juist het omgekeerde.
Zijn heedendaagsche weetenschap
is wonder-slim, en wonder-knap,
want die verklaart, met wijsheid groot,
het Leeven door den Dood.

p 94

Besluit.

De waereld scheen mij zoo droef-bevolkt
en de weg der menschen zoo'n harde baan,
dat ik meende wel altijd zorgen-bewolkt
en kommer-beladen door 't leeven te gaan.

Maar ik schepte een licht verblijden
uit een bronwel booven de tijden,
daarmee wil ik voortaan enk'len
der aandachtigsten besprenklen,

en de tijden doorschrijden met ligten tred,
en ooveral waar ik mijn schreeden zet
een lichtdrop plengen den droeven,
maar niet in hun duisternis toeven.

p 95

INHOUD.

p 96

Bladz.

Dante en Beatrice.

Inleiding 5
I-XIV 8
XV-XXV 25

Andere Verzen.

Des Leevens Kern 39
Koele Mei-dag 41
Schat mijns Harten 42
Looverlied 44
Alles voor U 46
De Staf 49
Aan de Groote Dichters 51
Shelley's Epipsychidion 54
Stem van Génerzijds 57
Minnezang 60
In memoriam 63
Zelfschouw 67
Julius Oldach 71
De Klok 73
Vrees niet 79
Op de heuvelen 80
Het Gebergte! 83
Goede Werking 91
Mijn Vrienden 92
Dichter en Geleerde 93
Besluit 94

p 97

De Rivier.

De zoomerzon uit violetten damp
beglanst met koperrooden schijn
de blanke vloeden van den Rijn—
die gaan door 't volkrijk land
in bochten breed en machtig—
de stille boomen ter weerskant
staan aan den zacht-bewaasden zoom
te spieglen als in droom.

Des diepsten Zelfs indachtig
zie ik de groote pracht rondom—
zoek in der ziele kerngrond om,
't is daar al eeven prachtig.

Wat kan er zijn
nog bron van pijn?

Gij lieven allen die nog lijdt,
om mijnentwil in droefheid zijt
waar komt uw smart vandaan?
Waart gij maar diep, maar diep gegaan
in allerdiepste diepten

des Zelfs, gij vindt er enkel pracht.
Ik vond er enkel liefde.

p 98

Wat heeft u dan tot klacht gebracht?
Bestaat er kwaad
ook zonder haat?

Nu zie 'k der menschen wonderwerk
de graauwe, goud-bekruiste kerk,
een ruigt van spitsen, teer en sterk,
aan bleeken horizont.

O menschen, hoe hebt gij 't gedaan
't Schoon wat ik in mijn binnenst vond
zie 'k heerlijk voor mij staan.

't Betrouwen op Gods liefde en recht
voor eeuwig, machtig uitgezegd
in prachtbouw, fijn en hecht.

Laat, lieven, allen u verblijven,
niet minder vast, niet minder schoon
staat in de ziel uw heil'ge woon.
Wat valt er nog te schreyen?

p 99

De Planeet.

Blank-glanzende planeet
betuurt aandachtig weeder,
strak-fonklend en teeder,
mijn stillen avond-weg—alsof zij weet—

Gaat hare hooge baan,
blij-beezig, zeer verheeven,
zelf wel vol moeizaam leeven,
doch ziet men 't haar sereenen blik niet aan.

Stelt mij mijn hart gerust,—
zóó hoog en zóó ontzachlijk!
Scheen 't àl daar-éven hachlijk,—
mijn ziel nu glimlacht weer in milden lust.

Haar scherp gekijk behaagt
wie eeven klaar durft schouwen,
wiens blik niet zal verflaauwen
door 't lastig leeven dat hij lachend draagt.

Als zij, mijn glans-planeet,
draag ik een volk van zorgen,
toch vindt mij elke morgen
tot strengen gang in heldre vreugd gereed.

Wat bergt zij, wonder-ster,
voor vreemd, gestaltrijk woelen?
Kent zij mijn licht bedoelen?
Eens ken ik 't hare—al is zij nóg zoo ver.

p 100

Mijn Bloemenpleegster.

Goede verzorgster van de blijde bloemen,
die fleurig rond mij staan in elk seizoen,
ik blijf uw naam met eender wijding noemen
als toen.—

In veeler vrienden plaats vond ik een Vader,
in meenig scherp gevecht vocht ik mij vrij,
maar niemand kwam mijn diepsten hartsgrond nader
dan gij.—

Mijn leeven staat thans wonderbaar bescheenen
door glans dien gij niet kent en bijna vreest,

doch hij vermooit van al ding om mij heenen
ú 't meest.—

Door eigen leed alleen kunt gij mij deeren
gij doet mij lief, al doet ge mij verdriet,
ik moet u goed zijn, of ik 't zou begeeren
of niet.—

Zoo pleeg met mij in bloeme en kindren beiden
de schoonheid waar ons beider hart in leeft,
en wat ik u onwillig heb doen lijden,
vergeef 't!—

p 101

VAN DE PASSIE-LOOZE LEELIE.

EEN LIED IN HEBREEUWSCHEN DICHTVORM.

Den eine Lilie blühet über Berg und Thal,
an allen Enden der Erde. Wer da suchet der
findet.

p 102 B o e h m e .

p 103

De Aanroep.

Aan de schimmen van Beethoven en Bach.

O mijn Broeders, en mijn Heiligen!
Mijn aldernaasten—bij God mijn bemiddelaars!

Als een eenzame wijlt mijn ziel onder eenzamen,
wie onder de leevenden kent mijn hart?

En God's aangezicht zal ik, leevende, niet zien,
Zijn glans blijft mij onthouden, hoe ik bid.

Want mijn onvergouden schuld is nog te geweldig
en te machtig zijn om mij de handen mijner zonde.

Onder lig ik, als een worstelaar, 't gelaat op de aarde,
tusschen God en mij ligt mijn kwaad op mijn lenden.

Daarom roep ik u, mijn Broeders, mijn aldernaasten,
dat gij mijn geroep opdraagt tot onzen God.

In de hallen des nachts stond ik en wrong mijn handen,
in de droomhallen, die ombuigen, dat men geen einde ziet.

En ik riep, maar mijn stem kon om hun hoogte de welvingen niet aanraken,
ik riep: "Bach!" en nogmaals riep ik; "Bach!"

p 104

Want ik zocht u, ik, de nog in den lijve leevende,
ik zocht u, Broeders, die droomt in glansrijke eeuwigheid...

Daar waar het gaan der dagen niet meer bemerkt wordt,
waar de eeuwen rondom staan als kaarse-vlammen om 't altaar,

waar gij zweeft in sferen wichtloos, wilde ik koomen
zachtkens, en op uw hart leggen mijn schuchtere handen.

Ik haat mijn lippen die dit gerucht maken,
ik verwerp deeze onnut luidende woorden.

Want zij gaan onvast achter uw statige liederen,
als de stap eens doods-bedroefden achter de lijkbaar.

Omdat ik dronken ben van uw eevenmaat,
en een geslagene door uw harmonieën.

Ach, wat is het spreken in beelden!
Wat is het doen luiden van lucht door keel of snaren!

Achter dat, diep daarachter is het onnoembare.
Wat is het? Wel u! gij zaligen, die het beseffen kunt.

Het is dansen, maar de dansers zijn er niet.
Het is beweegen, maar wie is 't die beweegt?

Het is spreeken, maar wat wordt gezegd?
De ooren verstaan, 't hart schreit om méér verstand.

Ik riep in de droomhallen, maar er was niemand.
Ik ging eindloos voort, maar de vreemdsoortige steenen zweegen,

p 105

Toen keerde ik weeder naar mijn slapende lijf,
ik zag het liggen, klam van gelatenheid.

En de dag wachtte, de koele, blanke jongeling,
welgemoed wachtte de morgen, onverschillige cipier.

Maar somwijlen—
roep ik ze in mijn droom, de genieën des lieds,
de engelen die u dienden roep ik dan machtiglijk.

Ik roep ze en zij koomen, en ze dienen ook mij,
zij zingen en beweegen hun bevallige handen.

Zoo weet gij dat ik uw broeder ben,
en gij wilt mij wel kennen, arm en klein als ik ben.

Schaamt u niet oover mij, om dit stamelen,
veracht mij niet, omdat ik te zwijgen niet vermocht.

Hebt gij ook niet het alledaagsche gedaan?
Hebt gij dan van uw verachtelijk praten nooit gewalgd?

Nu zijn de woorden verwaaid als papier-asch,
maar in rein-gegloeid gouden vlechtwerk van melodieën ligt uwer ziel zacht
gebed.

Om mijn naasten is 't dat ik spreeken moet—
om den arme praat ik; die smacht en geen recht vindt,

om den arme wiens ziel verschrompeld in kommernis,
om den rijke die zijn ziel vergiftigt met ongerechtigheid.

p 106

En ik praat, mijn hart ziet, maar ik praat zachtkens,
ik leid mijn woorden, als een geduldig meester de kinderkens.

Met ijzeren toom houdt mijn liefde ze bedwongen,
ik schik ze bedachtsaam en vol zorg, want de arme smacht.

Een lantaarn oopen ik een handbreed voor der dwazen oogen,
honderd vuuren bouw ik rond hen, en ze zeggen: "wie ziet er wat?"

Ik luid de noodklok booven hun hoofden,
den doorn der waarheid plant ik in hun borst.

In tranen buig ik mij tot hun zweeren,
de kleeren mijner trots scheur ik, wijl zij naakt zijn.

Mijn stem is schor van zeggen en zij lachen,
mijn lippen beeven, en zij roepen: "zing fraayer!"

Maar dan, o mijn Broeders,
dan, in de dagen van verbittering,
ontmoet ik een zachte vlaag uwer schoonheid,
uw geest die nog omwaart onder 't droeve geslacht.

Uw lied hebt gij scheidend den menschen gelaten,
in zwarte teekenen geboekt houden zij het.

Uit aldoor stinkender poel rijst het zuiverlijk,
ooveral leeft het, onaangetast, in zeeën van leelijkheid.

Als de rooke eener veldbloem in vunze achterbuurt,
als een verdoolde vlinder in bloedig-donker slachthuis,

p 107

als het koeren eener woudduive in beurs-gezwatel,
als het donder-gromlen booven het gejoel eener dorpskermis.

Zoo blijft gij, herauten Gods, zijn heerlijkheid handhaven,
zijn licht doet gij eerbiedigen in helsche duisternis.

Waarlijk mag ik u heiligen noemen,
priesters noem ik u en bemiddelaars,

Zie de lieden saamkoomen, hun denken is nietigheid,
hun hart is laf, hun ziel uitgedoofd, loogen kwijlt hun mond.

Maar dan doen ze de doode teekenen leeven
en Gods waarheid licht óp uit leevenloos hout en snaren.

Al is hervonden voor een wijle, geloof en kennis,
weer weet ik, hoe alles goed is wat is, om Godswil.

Van uit uw doodsrust beweegt ge dan de leevenden—
van uit uw zaligheid zendt gij de roozen uwer goedheid nog.

Met zacht verwonden windselen stelpt gij mijn bloeden,
liefelijk omstrengelen de melodieën mijne ziel.

De blinkende mantel van uw liefde oopent wijd—
vertrouwelijk ligt mijn hoofd in uw schouderholte.

Waar de vloeren zijn, en de muuren, en de banken,
waar al het geziene en getaste is, rondom,

daar is een andere waereld, terzelfder uure,
daar is een groote, wijde zee, terzelfder plaatse,

p 108

daarover zweef ik veilig, rondom in 't prachtige,
in gouden schoonheidslicht, werkelijker dan werkelijkheid.

Want deze leelijke waereld is een bange droom
het getaste en geziene is schim en ijdelheid,

maar de schoonheid staat er midden doorheen waarachtiglijk,
op deeze plaatsen, waar wij zijn, bestaan weezenlijker dingen.

Wat is het dan toch dat spreekt? Van waar die stemmen?
Hoor ik er niet die elkander vragen en elkander antwoorden?

Gij zijt het niet, mijn Broeders, gij waart enkel, zij zijn veelen,
gij spreekt één na d'ander, zij gelijkelijk, zonder verwarring.

Omspannen zij niet ruimte en tijd in gesloten hand?
Zien niet hun oogen de toekomst en elkanders harten?

Want hun stemmen worden tot één ding, zonder voorafsprak, en sprekende, weet elk wat de ander zeggen zal.

Als dit niet het leeven der engelen is, wat is het?
Door u spreken de gelukzaligen tot ons.

Hun kristallen wooning staat vast en waarachtig
dwars door onze huizen en kamers, die vaag als damp zijn.

Hun glans-gestalten beweegen door onze lichamen
als stoomschepen door neevelen des morgens op vlakke zee.

Zie, ik word ouder, het weeke verhardt in mij,
vast en rimpelig word ik, als een jonge boom die hout maakt.

p 109

in mijnen groei volhard ik strammiger,
ik kan niet leenig meer zwiepen met den wind.

Maar mijn bloemen zijn fijn en zoet-rookig als van ouds
en al mijn bladeren lispelen eeven teeder in laauwen wind.

Zoodanig mijn stam gegroeid is kan ik niet meer veranderen,
het gekromde kan ik niet meer recht maken in mij.

Maar mijn leevende twijgen bidden om vergeeving, telken jare,
en mijn bladeren beweenen mijne zonden.

De eene mensch is mij zooveel liever niet meer dan de andere
en den weekhartige ben ik tot aanstoot.

Maar verder gaat de geur mijner bloemen,

verder gaan mijne zaden en mijn schaduwen.

Grooter zijn mijn verrukkingen
en het licht des heemels ken ik beeter.

Zoo voert dan mijn stem op, gij machtigen in licht!
wat ik fluister teegen de aarde, zingt het onzen Vader,

den dank uws broeders, die de lavingen geproefd heeft,
het zoet dat gij van Hem in mijnen mond hebt gelegd.

Veele schulden zijn mij kwijtgescholden
en uw bericht omtrent Zijn erbarmen heb ik verstaan.

Maar ook het brood des doods zou ik willens gegeten hebben,
volhardend in dankbaarheid.

p 110

Want ben ik niet Goodes, God kennende?
En zal Hij zichzelven vernietigen?

Doch weest gij mijn fakkel, en mijn vóórspraak,
mijn adem, en mijn marmer-treeden,

mijn licht-toorens, mijn sterke scheepen,
mijn beeken langs den weg, mijn vertrouwelingen.

Want mijn ziel wijlt als eene eenzame onder eenzamen
en wie is er van de leevenden die mijn hart kent?

p 111

Het Antwoord.

Hoe ben ik beschaamd, ik wou zacht spreken,
mijn waan brak, ik ben verneederd, en zoo gelukkig.

Met gevouwen handen in mijnen schoot zat ik neer,
omhoog ziend als wie een schat kreeg uit den heemel.

Trotsert, zeide mijn hart, zul je wéér groot doen?
Zul je wéér spreken als een machtige oover zichzelf?

Ik lig neergeslagen als het graanveld na slag-reegen,
langzaam maar heft God's goede zon mij op.

Langzaam vervliegten in zijn licht de zware schitterende droppen,
de zoete tranen mijner verneedering

Wat weten wij, dwalers, neuswijze kinderen,
wat kennen wij onzer eigene domeinen?

In wat woordpraal wanen we beslooten onze ziel?
Een kind hoort wel de gansche zee zelf in een kinkhoorn.

Op ons onmeetelijk weezen groeyen de kleine gedachten,
zooals kleine kruiden en mos op eeuwige gebergten.

Luid verkonden wij onze meeningen en besluiten,
zeggend: "Ik ben, ik wil, ik weet, ik doe."

p 112

Maar het gevaarte onzes weezens weet hiervan niet.
Ziet men 't mos op de bergen, als ze strak blinken aan blaauwen horizon?

Waar is ik? Wie is de ik-zegger die recht heeft?
Voorwaar, er zal geen ik-zegger zijn buiten God.

De mensch zegt: ik wil, maar in hem wil de Eeuwige.
Wie zijn Zelf vatten wil, zijn hand tast in de oneindigheid.

Inwaarts tuurend door-ijlt onze blik de grondlooze
in zich kookerende verschieten, al heller en inniger,
waaraan geen einde is.

Ik riep omhoog als een eenzame zonder verwachting—
Hoezeer heeft het antwoord mij beschaamd!

En ik zeide Gods aangezicht niet te zullen zien.

Ik keek op van 't geschreevene, en zie! waar was Hij niet?

Ik zag Hem bij nacht en bij dag, in droom en in waken.
Ik zag Hem in't weemelend water, in de grashalmen voor mijn venster.

Ik zag Hem in 't licht der maan, ik zag Hem in de duisternis,
Zijn antwoord was in 't voogelzingen, ik hoorde Hem in de stilte.

In de eenzame stilte, als alleen 't bloed spreekt.
De vlinder heeft mij van hem gesproken en de morgenzon

De bevonkte heemelen antwoordden, de verbazenden.
De storm sprak, ook het fluisteren der liefste was van Hem.

Zie, der teere bloemen fijn uitgebeelde kleur-gedachten,
om Hem alleen zijn zij aanbiddeijk.

p 113

Ik wist het alles, maar ik wist het toch niet.
Want ik zocht Hem immers waar mijn oogen niet reiken.

Dwaas, die in 't leedig staarde!
Zijn volheid omringt mij toch als den visch het water.

Maar wij willen Hem niet zoeken waar hij zich te kennen geeft.
Wij willen de heemelsche gloeden en de oopenbaringen terstond.

Het lofzingen zijner Engelen willen wij hooren,
Zijn lichttroon willen wij zien gevest in des Heelal's midden.

Met deeze handen van vleesch willen wij het eeuwige tasten,
Ons bevreedigt niet de vreugde van 't voorbijgaande

Toch heeft hij ons alleen deeze vreugden gegeven
opdat wij Hem er in kennen zouden, en anders niet.

Hebben wij niet de lichte velden en het koele water,
de mooye bloemen naast ons en de geurige vruchten,

de dieren met hun wonderbaar weezen, elk een schoon raadsel,
de geheimen der natuurkracht, zoet om te doorgronden,

de eindelooze ruimte vol waerelden,
bevolkt met vreemde verbeeldingen.

en het heerlijke begrip en de muziek,
en elkander—O de liefde hebben wij immers!

Daarin alleen vinden wij Hem,
ooveral waar vreugd zeer heerlijk is en verheeven.

p 114

Waar wij lust vinden die sterker maakt en verheft,
waar wij de zielen voelen groeyen en stijgen in vrede.

Want Hij is licht en vreugdrijk, Zijn weezen is zaligheid,
smart is waar Hij niet is, lijden is gebrek aan Hem.

Daarom lijden zoozeer wie Hem 't meest begeeren,
dan komt Hij, hun heilige smart verkeerend in zaligheid.

Mijn hand trilt en van tranen zie ik 't geschreevene niet
omdat Hij mij zeggen laat meer dan ik wist te weeten,

omdat ik Hem zoo goed kan noemen, die mij zoo geslagen heeft,
omdat ik, de met zooveel smart gezeegende, Hem zoo danken moet.

In den nacht heb ik wel getwijfeld, in de naargeestige uren,
maar hoe mijn gedachten zwerven, mijn hand schrijft geloof.

Zijn stem gaat door mijn lippen, ze reinigend,
verkwikt sta ik op van 't schrijven, glanzend mijn oogen.

Wij hoogmoedigen twijfelen, omdat vreugden vlieden.
Is God dan in 't vergankelijke?—En wat is er meer?

Maar de neederige leert zien hoe niets vergaat,
hij leert het altijd-duurende erkennen in 't vergankelijke.

De hoogmoedige vertrappt de teere schatten om hem,
door zijn vloeken hoort hij Gods zachte roepstem niet.

Maar wie de lijnen en kleuren eener bloem leerde liefhebben
tot hem heeft God gesproken, als de meester tot een aandachtig kind.

p 115

En wie de schoonheid der avondstonden voelde tot hij schreide,
voorwaar! Gods eigen hand is hem zeegenend op 't hoofd gelegd.

Maar wie verrukt is geweest door gansch onzelfzuchtige liefde,
die zijn eevenmensch bemind heeft in festijnen van vreugde,

ja, hem heeft God zelf de lippen gekust,
hij heeft het vaderhart des Eeuwigen voelen kloppen.

Weest toch niet bang en verlaat u maar, goed-willigen,
waar zeer groote vrede is en vreugde, daar vindt gij Hem.

In heilige boeken heeft Hij zijn wet doen staven,
maar in elk hart schreef hij ze nog eens, méér kennelijk.

Met letters van lichtspredende pijn,
vuurige woorden van felle heerlijkheid.

Acht het niet, wat menschen goed noemen en wat slecht,
laat u niet meedesleepen en niet verschrikken,

maar geeft acht op het innerlijk gericht,
vraagt de bevestiging van Gods eigen mond.

Hij spreekt zacht maar kennelijk,
aan sterke vreugde en rust zult gij Zijn woorden kennen.

Doch hij spreekt niet tot wie zelfzuchtig is en bevreesd.
In den storm van hartstocht verstomt Zijn geluid.

Door de poorten der verneederling komt Hij ons hart binnen.
Vreest niets en verlangt niets en alles geeft Hij u.

p 116

Laat los, bangelijken, oopent de krampachtige handen!
Laat los tijdelijk houvast, vertrouwt u moedig aan het eeuwige

Volgt aandachtig en geduldig, ziet niet angstig achterom,
zoo gij dwaalt, Hij zal u door smart terechtwijzen.

Zoo gaat blij en onverschrokken, zijn heerlijkheeden zoekend,
vreest zijn terechtwijzing niet, noch ontwijkt ze.

De menschen zullen u waarschuwen en haten
maar God zal u troost geven en macht oover hun boosheid.

Gaat als een wandelaar, die 's morgens uittrekt naar mooye, onbekende
landen,
gaat als een voogel die al zingende omhoog stijgt.

Hoe gemakkelijk is het zingen in den morgen
voor wie Gods lichte werken in zich heeft.

Hij vindt zonder zoeken, hij is echo van Zijn stem,
hij vertelt het gebeurende als een blij kind.

De wonderen staan zoo duidelijk voor zijn oogen.
Zij zeggen: "hier ben ik!" noemend hunnen naam.

Tot mooi-spreken spant hij zich niet,
zijn gedachten zijn gezangen, welluid is zijn zelf-gesprek.

De menschen verlieten mij, de een na den ander,
veelen heb ik vriend genoemd. Waar zijn nu mijn vrienden?

Waar vind ik wijsheid van vertrouwen, dag aan dag?
Ook die mij 't zeerst liefhebben beklagen zich oover mij.

p 117

Omdat ik naauwkeuriger acht geef op het waarachtige,
omdat ik stoutmoediger waag te doen wat mij recht schijnt.

Maar waarlijk de Eenige heeft mij niet teleurgesteld,
mijn ziel is gelaten, mijn geluk stijgt dag aan dag.

Toch heb ik nu eerst al mijn zonden gezien,
opdoemend als rotsen rondom een schip in neevel.

Daaraan moest ik te pletter gaan, dacht mij.
Ik boog het hoofd geduldig, ik genoot den kwaden roep.

En zie! in veilige haven ben ik gevoerd,
rein ben ik, als toen ik gebaad was op den dag mijner geboorte.

O mijn Vader, vaak heb ik van wonderen gesproken,
hoe anders zijn ze, nu ik ze waarachtig gebeuren zie.

Zoo is het ontmoeten van wijdvermaarde menschen,
zij bedroeven de verwachting, maar de droefheid wordt beschaamd.

Onze denk-beelden zijn grof en ontoereikend,
maar het Zijnde is ontzachtlijk en zeer subtiel,

Hoelang reeds niet weet ik wat wij nodig hebben!
Ik wist het immers toen ik als knaapje naar school ging?

Vroome wijsheid behoeven wij, maar wie kent den weg er heen?
Nu ik in mijnen middag sta, nu eerst ken ik den weg.

De morgen verging, het schoone leeven neigde ten avond,
nog was de weg niet gevonden, en het doel zoo ver, zoo ver.

p 118

Nu is mijn tred vast, mijn ziel rustig—
maar ach! wie vergoedt den verloren tijd?

Nu weet ik hoe de vroome wijze te leeven heeft,
zijn zwaren gang weet ik—en zijn onvergelykelijke zeegeningen.

Nu weet ik waar de wateren des leevens vloeyen,
nu weet ik waar zij bloeit, de passie-looze Leelie,

de heilige bloem der vroome wijsheid,
die macht geeft oover het kwade en oover den dood.

Maar helaas, het is nog ver!
En hoeveel zijn de dagen die mij resten?

Hoe wordt het schoone en heilige leeven nog misbruikt!
Hoe vermorsen wij jammerlijk onze kostbaarheid!

Wij verkwisten ons duurste goed als onnoozele kinderen,
als het domme vee dat zijn voer vertrapt,

En toch is in ons bereik een leeven vol heerlijkheid,
de macht tot allerhoogste zeegeningen is ons geschonken.

De deur staat oopen tot wat alle droom en hoope oovertreft,
tot vrede en geluk op aarde en zaligheid in den heemel.

Zijn onze verbeeldingen niet schamel en klein?
Is ons denken niet armzaliger dan het bestaande?

Wie zal dan zijn hoope schooner wanen dan de werkelijkheid?
Wie zal Gods Heerlijkheeden in verbeelding te booven kunnen gaan?

p 119

Heerlijk, heerlijk is het leeven des vroom-wijzen.
In het leeven vindt hij zeegen, met den dood neemt hij genoeg.

Leevende zoekt hij de schatten die hij in sterven behouden zal,
hij ontvangt van 't Leeven wat de Dood niet ontnemt,

Hij gaat door zijn dagen als een blijmoedig strijder.
In zijn nachten proeft hij den voorsmaak van Gods belooning.

Het lijden weerstaat hij als een held.
als een reiziger die den straatroover oovermant en bindt.

Zijn blikken zijn als vuur, verzengend het slechte en leelijke,
de schoonheid schittert hem teegen waarheen hij schouwt.

Hij gaat door de droeve straten, de vuile achterbuurten.
maar de zwaarmoed smelt voor zijn oogen als ijzel.

Waar hij zijn hand oplegt, daar vliedt de doodsvrees,
het leeven wordt gesterkt en het geluk ontbloeit.

Hij weerstaat het kwade niet, maar het verwelkt voor zijn aanwezen,

het kan niet zijn waar hij is, door een Gods-wonder.

Hij leert te zien het waarachtige, maar het droeve en sombere niet,
want het waarachtige is vreugd en schoonheid, en is in alles.

Toch voelt hij alle lijden en is niet hard,
hij lijdt om den onweetende, den hartstochtelijke, den schijn-vroome.

Want hij weet dat hij niet zalig kan worden alleen,
hij wil niet de meerdere zijn booven zijn broeders.

p 120

Maar in een feest van veelen zou hij gelukkig zijn,
zijn wijsheid is een brandpunt van veele stralen lichts.

Zijn hartstochten zijn niet in hem verlooren gegaan,
maar bedwongen tot staat van leevendiger spankracht.

Zooals bedwongen beweging tot hitte wordt, daarna tot licht,
zoo wordt zijn hartstocht stil en glansspreidend.

In sooberheid leeft hij en zeer groote reinheid,
door zorgvuldige orde leeft hij dubbel.

Geen zuivere vreugde is hem te gering,
verheeven is hij door natuurlijkheid.

Hij beijvert zich niet goed te doen,
hij doet goed zooals 't water omlaag vliet.

Hij legt zich niet toe op volmaaktheid,
maar God zeer liefhebbend wordt hij van zelve volmaakt.

Hij wenscht voor zich geen deugden noch zegening,
God wenscht hij te gerieven, als zijn eenigsten, liefsten vriend.

Zoo koomen deugd en zeegen zijns ondanks,
uit nooddrift ontstralen hem blijmoed en goede werken.

De Schepper aller waereld is zijn innige vertrouwde,
Hem kent hij beeter dan vader, moeder, liefste of kind.

Van uur tot uur leeft hij met hem,
in bangen en langen, in verrukking en beproeving.

p 121

Hoe kennen wij onze lieven? wie heeft een ganschen mensch gezien?
Huid en oogen zien wij, wij voelen handen en hooren stem.

Maar de gansche mensch is onzen zinnen een verborgenheid.
Niets weeten wij van hem dan door bemiddeling.

Zouden wij dan niet evenzeer onzen God kennen,
schoon wij niets van Hem weeten dan door bemiddeling?

En tot den vroom-wijze spreekt hij zeer onmiddelijk,
ja, meer onmiddelijk dan vader, moeder, liefste of kind.

En zooals een vriend den lieven vriend meedeelt van het zijne,
zoo geeft God van zijn eigenheeden aan wie zijn vriend is.

Van zijn goedheid geeft hij, van zijn vrede, van zijn zaligheid,
van zijn macht oover het kwade, van zijn kennis aller dingen,

ja, van zijn scheppingsmacht deelt hij meede.
Den mensch, zijn maaksel, maakt hij tot maker.

Maar wat ons lijfje is in de ruimte vol zonnen en waerelden,
dat zijn onze gedachtetjes in Gods gedachte.

Zie het vuurige zonnelijf door den befloersten kijker,
met zijn vlekken en vlammen, zijn aureolen.

zijn donkere kolken, zijn wervelstormen van vuur,
zijn ziedend rond-zwierende gloed-oceanen, zijn licht-orkanen,

zijn getakte vlam-fakkels millioenen mijlen hoog,
zijn hitte-sfeeren waarin de rotssteen vluchtig moet zijn.

p 122

Wij aanschouwen vlokken en kooksels en uitzwalpingen.
Sombere holten waarin duizend waerelden verzwinden kunnen.

Het is alles vervaarlijk, onbegrijpelijk, wij hooren geen geluid,
verblindend is het en doodstil, schijnbaar onbeweegelijk.

Maar wee ons! zoo het gehoord kon worden, wat ware het geluid!
Wee ons! wat ware de snelheid zoo wij nabij waren!

Aanschouw het langen tijd, verdiep u in het onbegrijpbare
Nochthans bestaat het, niet ééns, maar eindeloos veel malen.

Zooals dit stoffelijk bestaan is voor ons stoffelijk bestaan,
méér onbegrijpbaar nog is Gods geestelijk weezen voor het onze.

Doch ons klein lijf kent de geweldige zon als mild en liefelijk.
Dierbaar is zij ons en vertrouwd.—Wat dan der ziel?

Zoo leeft de vroomwijze met den almachtige in vertrouwd verkeer.
Hoezeer verheeven, niemand geringer vertrouwt hij gansch.

Vol geheimzinnige leidingen is ons leeven.
Onkenbare machten omringen ons met invloeden.

Ooveral, ook hier om ons, zijn ontelbare schepselen,
Engelen en démonen, heilige en ellendige.

Welke dwaas acht zich de hoogste creatuur?
Zou er geen schepsel meer zijn tusschen mensch en God?

Maar de vroom-wijze betrouwt God alleen en vreest niet.
Hoe anders zou hij heilig van onheilig onderkennen?

p 123

In het land der droomen beweegt hij zich welbewust en willekeurig.
Tempels en melodieën scheidt hij er door zijn woord.

Hij ziet de démonen en de geesten,
de gevaarlijken doet hij wijken in naam van God.

Licht-glimpen krijgt hij er van verborgen kennis,
van de dingen die ver weg zijn, van de dingen der toekomst.

Want de droomwaereld is de waereld waarin ziel en lijf gescheiden zijn,
waarin tijd en ruimte verwijderde dingen worden.

Zoo leeft hij 's nachts in den scheemerenden voorhof van 't génerzijds.
beproevend de toeneemende krachten zijner ziel.

Maar ook wakend zal er kracht van hem uitgaan,
zal hij booze machten beheerschen en het verborgene gewaarworden,

onder heiligen invloed schoone kunstwerken scheppen,
zieken geneezen, zwaarmoedigen beweegen tot geduld.

Maar al zijn macht is in zijn liefde tot den Volstrekten,
hij helpt alleen waar hij die liefde meedeelt.

Die liefde moet hij voelen zooals het lijf hitte voelt of pijn,
zoo echt en werkelijk, als het groote gevoel zijns leevens.

De kiem deezer liefde is oprechtheid onverbiddelijk,
wie de waarheid liefheeft bemint God immers reeds?

Wie zondigt in oprechtheid, voor hem is vergeeving,
ja, wie Satan liefhad in oprechtheid, zijn eind zou bij God zijn.

p 124

Wie zijn waarachtigen aard deemoediglijk volgen durft, hij zal terechtkoomen,
maar wie boven zijn macht grijpt valt in duivels hand.

De wijze erkent zijn zwakheeden en kinderlijke begeerten,
hij zal niet trachten te leeven als een volmaakte,

Hij ooverspant zich niet tot onnatuurlijke heiligheid.
Hij zegt neederig: "ach! ware ik beeter, maar zóó ben ik".

Alleen door liefde tot waarheid wil hij beeter worden,
zoo wordt eens het heilige leeven hem natuur.

Hij zal durven doen wat alle waereld zonde heet,
zeggend: "ik weet niet beeter, God straffe mij dan zoo ik dwaal".

Om God noch mensch zal hij zijn weezen verkrachten,

weetend dat niemand met vóórwending gediend is.

De echtheid van zijn gevoel herproeft hij vóór alles.
Zelf-bedrog vreest hij als de eigenlijke hel.

Waren niet gansche menschgeslachten in de macht der loogen?
Maar in elken enkeling wordt de waarheid herbooren.

Zoo zal hij zijn innerlijk weezen zuiver houden,
als nieuwe levens-bron en schatkamer der waarheid.

Er zijn er die vragen: Waar is God? Hoe zal ik Hem kennen?
En kan men zichzelf deeze liefde gebieden?

Maar woorden kunnen niets brengen waar niets is.
Een lamp der erkentenis zijn ze in verborgen schatkelders.

p 125

Neemt mijn lamp en doorzoekt uw binnenste,
Gij zult er schoone liefde vinden voor God,

liefde voor de waarheid, voor het waarachtige,
verlangen naar vrede en geluk, en naar kennis van het zijnde.

Elk onzen vader kennen wij door gelaat en stem,
aldus kennen wij God door waarheid en vreugde.

Van het licht zeggen wij: het is, maar de duisternis is niet,
zoo is de heilige vreugde werkelijk, maar de somberheid is niet.

En zooals de mensch meer leevend en persoonlijk is dan zand,
zoo is God meer leevend en persoonlijk dan de mensch.

Ja, Hij is het eenigst waarachtige leeven en de eenigste persoon,
Hij is de Ziel aller zielen, het volstrekte leeven.

Wie naar Hem het aanzicht rigt wordt ziende,
en ontvangt den sleutel aller raadselen.

Wat de mensch als waarheid liefheeft, het zal hem liefhebben,
noem het licht loogen en gij blijft in duister.

Maar verheft u en weest uzelfen getrouw
en de heerlijkheeden uwer ziel zullen u ontroeren.

Zooals Hij, antwoordende, mij geringe ontroerd heeft,
toen Hij mijnen waan brak omdat ik Hem vertrouwen bleef.

p 126

INHOUD.

Eerste periode: In t r e e d e .

De Waterleelie
De Lente
Bij 't verwachten der liefste
Avond in de stad
De Noordewind
Scheemering in 't woud
Na zonsondergang aan zee
Booze droom
De eigen uitvaart
Voor de liefste
Voor H
Het vizioen in Spanje.

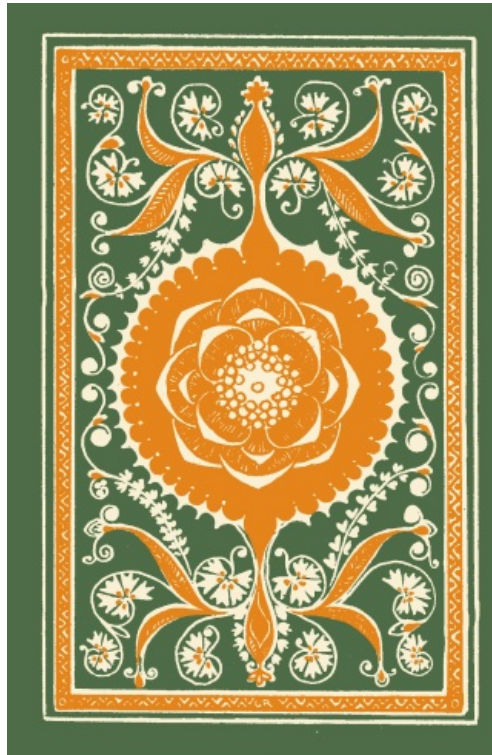
2e periode: In l i j d e n s v u u r .

In lijdens vuur
Aan mijne liefde
Wandeling
Voor Tonnie
Onze tijd
De reegen
Twaalf sonnetten
To Lady W.

To the Lady Catherine of Belvoir
To John Ruskin
To an Indian Friend
De Geboorte eener Natie
Wijkkrans van Drievoudzangen
God en mensch
Aarde
Jezus
Nemesis
De onterfden.

3e periode: Uitkomst.

't Zeegeruisch
Herteken
Uitkomst
Leevenswonder
School der minne
Trots en deemoed
Hei-leeuwerik
De Rivier
De Planeet
Mijn Bloemenpleegster
De Passie-looze Leelie,
De Aanroep
Het antwoord.

Transcriber's notes

- Added a table of contents at the start.
- Original tables of contents have been retained for historical interest.
- I encoded the character tie symbol as such in the HTML version (Unicode HTML character entity reference decimal 8256), and in the TXT version as a free standing macron (which is in Latin-1).
- I only "fixed" punctuation where the poem contained strong hints what the correct punctuation would be. In the same vein I have not normalized or "corrected" spelling, with a few minor exceptions listed below.
- An example of confusing punctuation that nevertheless follows a certain logic. "Dank zij Goode! den geever," (page 76): the comma is correct here despite the fact that the next line starts with a capital. The indented text is a second voice interlaced with the first. It's continuation appears to be both the next line and "... quae exsuperat omnem sensum." Such cases make it impossible for a mere transcriber to decide whether certain variant spellings were intentional or

- accidental.
- Fixed printer's error on page 16: "ootmood" to "ootmoed" ("o" to "e").
- Normalized punctuation on page 48: "en twijfel zwak," to "en twijfel zwak." (comma to full-stop).
- Fixed printer's error on page 52: "zwoege" -> "zwoegen" (final "n" added).
- Fixed printer's error on page 72: "Jahrhundert lang verkannt," to "Jahrhundert lang verkannt." (comma to full-stop).
- Fixed printer's error on page 107: "waereld, terzelfder uure." to "waereld, terzelfder uure," (full-stop to comma).
- Changed "Koele Meidag" in the table of contents on page 93 to "Koele Mei-dag" to reflect the poem's actual title.
- The scans for this ebook can be found at http://www.archive.org/details/dante_en_beatrice.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK DANTE EN BEATRICE, EN ANDERE VERZEN

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational

corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.